

2160

43-8

P-52

4-8
10-52

24 APR 20

ԻԹԻԻՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏԱՆ

ԷՄԻԼ ՕԹՕ-ԹԵՐԶԵԱՆ

ՐԵԹԱՅԲ ՖՐԱՆՍ. ԼԵԶՈՒԻ

ՆՈՐ ՄԵԹՈՏ

ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ի ՊԵՏՈ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱՅ

ՄԱՍՆ Բ.

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ
1912

Upas rug!

14911-58

001

1904

29

400

2602-PL

ԹԵՐԶԵԱՆ

23

ՀԵԹԱՅԲ ՖՐԱՆՍ. ԼԵԶՈՒԻ ԷՄԻԼ ՕԹՕԻ

U T E R I N E

ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆ

ՖԻԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ի ՊԷՏՍ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ

ՄԱՍՆ Բ.

4. 901. 10

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ

12424

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ

№ 101

Ն Ո Ր Մ Ե Թ Ո Տ

ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆ

ՓՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն Քերականի)

ՀԱՄՐ ՏԱՌԵՐ ԵՒ ԶԱՐՏՈՒՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ez er ed է ez er ed

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Un nez, buvez, lisez, peignez, priez, fermez, restez, blessez, taillez, veillez, voyez, veuillez, soyez, croyez, payez, essayez.

Rêver, jouer, saluer, pincer l'épiciér, le menuisier, le danger, le messenger, se noyer, aboyer.

Mon pied, un trépied, s'assied.

ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Cherchez le bien, fuyez le mal. — Evitez de fumer, croyez-moi. — Dormez sur l'oreille. — Laissez

passer le cocher. — L'officier affronte le danger. —
Priez le fermier de cultiver mon verger. — Veuillez
payer le boulanger. — Venez dîner chez moi. —
Voilà le dernier rosier.

et es est է et es est

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Un poulet, un plumet, un sifflet, un feuillet,
l'œillet, le billet, le bouquet, la forêt, le cabaret, un
crochet, un secret.

Mes, tes, ces, ses, des, les

Tu es poli. — Es-tu sage? — Dis-moi bien si tu
l'es. — Tu n'es qu'un dissipé. — Tu m'es fidèle.

M'est, l'est, s'est, c'est, n'est, l'est.

Ce n'est rien. — Il m'est dû peu de chose. —
Il t'est dû un centime. — C'est lui qui s'est fâché.

ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Դիտել տալ որ et, առանձինն, և կը հնչուի)

Matin et soir embrasse ton père et ta mère. —
Portez ce billet et revenez. — Il s'est chargé de son
paquet et il est parti. — Prenez ce gilet et ce man-
telet et donnez-les aux pauvres. — Qui est-ce qui
est là? — C'est le préfet et son valet.

t, d, s, x, z, ts, ds

համը են՝ երբ բառերու ծայրը գտնուին ձայնաւոր տառէ
մը կամ eu, ou, oi, œu բաղադրեալ ձայնաւորներէն
հաջը.

l.

at	it	ut	et	ot	id	ed	is	os
ա	ի	ու	է	օ	ի	է	ի	օ
us	es	as	és	ix	ux	ez	iz	its
իւ	է (ը)	ա	է	ի	իւ	է	ի	ի
	ets		ats	ots	uts	eds	ids	
	է		ա	օ	իւ	է	ի	

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Mes clés, ces cris, les blés, des brus, les rats,
des pots, ces nids, tes pieds, un chat, le lit, ce mot,
ton fouet, un fût, le salut, le dos, le jus, mon bras,
un puits, ce nez, le riz, un prix, la perdrix, ce cru-
cifix, le flux, le reflux, les près, des plis, ces plats,
des flots, six lots, les nuits, tes jouets, des fichus,
ces pâtés, les zéros, je lis, je ris, je fuis, je bus, je
mets, tu vis, tu nuis, tu crus, tu te bats, il dit, il
luit, il plut, il est, je suis pris, tu bus du jus, il
vit dix nids, tu as des fruits, du riz et du pain bis.

2.

aut o	oud ու	eut էօ	aid է	oit ու	œud էօ	out ու
eus էօ	oix ու	ous ու	eaux օ	ais է	oux ու	ois ու
œux էօ	oits է	œuds էօ	outs ու	oids ու	auts օ	ouds ու

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ces jeux, tes choux, les peaux, les toits, des sauts, ces nœuds, les traits, le droit: le défaut, ta noir, une faux, ce poids, la toux, un bois, six mois, deux bouts, trois voix, des cailloux, ces maux, les métaux, des bocaux, les signaux, je bois, je dois, je vais, je peux, je bous, tu vois, tu fais, tu veux, tu mouds, il croit, il plaît, il meut, il coud.

Veux-tu des poix? — Les veux-tu chauds ou froids? — Il doit dix sous. — Je couds deux nœuds. — Il fait la paix. — Vois-tu ces deux beaux chevaux?

t, d, s, ts, ds

համբ կն՝ երբ բառերու ծայրը գտնուին an, in, on, oin, ien, om, um, im ահպային հնչումներէն կամ հնչուն բաղաձայնէ մը ետքը .

1.

int էն	and ան	unt էօն	ond օն	eint էն	end էն	ient իէն
ans ան	oms օն	ins էն	ums էօն	ens էն	ams ան	oins ուէն
iens իէն	onts օն	ands ան	unts էօն	eints էն	oints ուէն	ends էն

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Mes gants, tes dents, les ronds, des points, les vents, des bonds, ces glands, des fronts, ces soins, le pont, un chant, le défunt, mes mains, ces plans, les gonds, tes biens, les foins, les freins, ces trains, des monts, les parfums, je sens, je vends, je peins, je geins, tu rends, tu tiens, tu te plains, il sent, il prend, il joint, il craint.

Je sens mal aux dents. — Il craint les grands vents. — Je prends mes gants. — Tu tiens des grains dans tes mains. — Je vends des vins fins. — Dis-nous

tes noms et prénoms.—J'ai mal aux reins, mais je ne me plains pas.—Tu as deux cents bons points.

2.

art ար	irt իր	ort օր	urts լւր	erd էր	ars ար	ourd ուր
eur էօր	airs էր	oirs ուար	œurs էօր	ards ար	erts էր	ords օր
ourds ուր	erds էր	ols օլ	acs աք	els էլ	ics իք	uls լւլ
		ails այլ	oucs ուք	euils էօլլ		

ՎՍՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Des becs, coqs, les bals, des poils, tes chefs, les mers, ces ports, des fleurs, des vols, ces boues, les chairs, trois quarts, un tort, je dors, je sors, je pars, je sers, tu mords, tu cours, tu perds, il dort, il tord, il meurt, il part.

Quand tu sors, tu te perds.—Je sais quels sont mes torts.—Tous les jours on nous sert des choux-

fleurs.—Je pars pour les mers du Nord.—Les bords de ces deux lacs sont tout verts. — Les becs de ces coqs sont très courts et tout noirs.

b, hs, p, ps, pt, pts համբ են հետեւեալ բառերուն ծայրը .

Le plomb, l'aplomb, surplomb, le doubs, drap, des draps, trop, galop, sirop, loup, coup, beaucoup, cantaloup, exempt, camp, temps, corps, prompt, prompts. ևլն :

c, cs, cts, g, gs, gt, gts համբ են հետեւեալ բառերուն ծայրը .

Croc, broc, accroc, que d'escrocs, raccroc, tabac, estomac, eric, jone, tronc, donc, blanc, franc, francs, flanc, porc, instinct, succinct, rang, les rangs, le sang, étang, ourang-outang, long, poing, coing, vingt, quatre vingts, bourg, faubourgs, legs ևլն.

l, ls համբ են հետեւեալ բառերուն ծայրը .

Un fusil, des fusils, outil, gentil, persil, coutil, fournil, nombril, barils, chenil, gril, sourcil, pouls, souil.

f կը հնչուի հետեւեալ բառերուն ծայրը .

Nerf, cerf, bœuf, œuf.

Իսկ համբ է հետեւեալ բառերուն մէջ .

clef, chef-d'œuvre, cerf-volant, bœuf-gras ևլն.

e, es, ent սովորաբար համար են՝ երբ բառերու վերջը գտնուին ձայնաւորէ մը ետքը .

Une pie, des pies, la rue, des rues, ta joue, tes joues, je noue, tu lies, la voie, la vie, ils prient ils suent, ils saluent. և այն :

Հետեւեալ բառերու ծայրի բաղաձայնները կը հնչուին .

s. — Mais, iris, cassis, gratis, métis, oasis, une vis, bis, un lis, jadis, as, atlas, vasistas, rébus, blocus, typhus, omnibus, prospectus, cortès, aloès, Agnès, mérinos, albinos, mars, mœurs, ours, fils, Senlis, Tunis, Clovis, Arras, Burgos, Périelès.

t. — Fait, vivat, c'est mat, exéat, ci-gît, subit, granit, déficit, gratuit, introît, aconit, accessit, net, Japhet, alphabet, dot, chut, brut, knout.

d. — Sud, David, Alfred, le Cid, Valladolid, Talmud.

b. — Job, Jacob, rob, nabab. Moab, radoub.

p. — Cap, gap, jalap, julep, Alep, croup.

ps. — Laps, relaps, reps, biceps, forceps, Pélops.

pt. — Apt, rapt, abrupt, concept.

st. — Est, ouest, Brest, lest, zist, zest.

ct. — Tact, intact, contact, exact, direct. indirect, correct, infect, intellect, strict.

l. — Il, vil, le nil du fil, civil, puéril, profil.

l (ly). — Avril, babil, péril, grésil.

g. — Jong, zig-zag, Berg, Zadig, Kiang.

x. — Styx, onyx, Alix, Félix, Phénix, Dax, borax, gex, silex, index, lynx, larynx, sphinx.

Հ Ա Մ Ր Ի

ի տառը համար է հետեւեալ և ուրիշ կարգ մը բառերու մէջ .

homme, habit, hiver, honneur, horloge, hôtel, hospice, hôpital, héritage, heure, herbe, humeur, histoire, horreur, hygiène, honoré, Héloïse, Hyppolyte, hyacinthe, Thomas, Thérèse, Théodore, Théophile, le Rhin, le Rhône, la Bohème, thé, thym, aujourd'hui, héroïsme, héroïne, héroïque.

Կ Ա Պ Ա Կ Յ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Բառերու ծայրը գտնուած համար բաղաձայնները իրենցմէ ետքը եկող բառին հետ կը կարդացուին, երբ այդ բառը ձայնաւոր տառով մը կամ համար իսկ մը կը սկսի :

z s և x (q). — Chez eux, venez ici, soyez en paix, allez-y, prenez-en, mes amis, vous êtes ici, nous avons, ils ont, tes yeux, leurs habits, dix heures, deux amis, aux enfants, six ans.

t. — Tout à coup, tôt ou tard, c'est injuste, que faut-il, pot-au-feu, cet hiver, il est hiver, il est honoré.

d (p). — Mon grand oncle, froid aux yeux, pied à terre, de fond en comble, quand il faudra, un grand homme.

c, g, q (f). — Cinq étage, coq-à-l'âne, sac au dos, brie à bras, il a bec et ongles, du tabac en poudre,

long oubli, rang élevé, sang et eau, cinq horloges, un long habit.

P.—Aimer à jouer, aller au jardin, premier ordre,

ch և կը հնչուի՝

1. Երբ իրեն յաջորդէ r, l, n, m տառերէն մէկը և կամ երբ բառի մը վերջը գտնուի.

Chrétien, Christ, Christoph, Chloé, chlore, chronique, drachme, technique. Roch, Zurich, Munich, Baruch.

Իսկ Almanach բառին ծայրը համբ է :

2. Հետեւեալ բառերուն մէջ.

Chœur, chorus, chorist, choléra, cholérique, écho, chaos, eucharistie, orchestre, archange, archaïque, archéologie, archiépiscopat, anachorète, Cham, Jéricho, la Chaldée, Machiavel, Melchisédech.

Իսկ հետեւեալ բառերուն մէջ շ կը հնչուի ըստ կանոնի.

Michel, Achille, Psyché, Achéron, Joachim, Ezéchiel, Archimède, Kirsch, schisme, machiavélique.

Հետեւեալ բառերու մէջի շեղագիր տառերը համբ են.

Taon, août, Saône, toast, Caen, Jean, Jeanne, j'ai eu, j'eus, il eut, vous eussiez, une gageure, vergeure, faon, paon, Laon, Neufchâtel, Neufville, sangsue, vingtaine, vingtième, longtemps, Arnauld, Qui-

nault, sainte-Menehould, damner, damnation, condamnation, automne, le Béarn, Monsieur, sept, septième, baptiser, Baptiste, baptistaire, compte, compter, comptoir, sculpter, sculpteur, sculpture, exemplar, dompter, dompteur, indomptable, promptitude, promptement, l'Aisne, les Vosges, Praslin, Nesle, Duquesne, Duchesne, Descartes, Desportes, asthme, asthmatique.

m և p կը հնչուին հետեւեալ բառերուն մէջ.

Hymne, amnistie, somnambule, automnal, septembre, septuagénnaire, exemption, rédemption, symptôme, impromptu, présomption, péremptoire, préemption, contempteur.

c կ կը հնչուի second, secondaire, seconder, secondement բառերուն մէջ.

s q կը հնչուի Alsace, alsacien, Arsace, balsamine, balsamique, transit, transitif, transition, transiger, transalpin բառերուն մէջ :

x u կը հնչուի six, dix, soixante, Bruxelles, Auxonne, Cadix, Auxerre, anxerroy, Xerxès բառերուն մէջ, իսկ q կը հնչուի sixième, dixième, deuxième, dix-huit, dix-neuf և մէջ :

z և tz u կը հնչուին Rodez, Suez, Alvarez, Metz, Coblentz բառերուն մէջ.

tz g կը հնչուի Seltz, Goritx, Austerlitz, Sedlitz և մէջ.

gn կն կը հնչուի gnome, igné, ignition, stagnant,

stagnation, diagnostic, inexpugnable, regnicole, magnificat բառերուն մէջ.

Il և կը հնչուի mille, million, milliard, millième, billion, ville, village, pupille, tranquille, codicille, distillér մէջ.

tie սի tier սիե կը հնչուին minutie, facétie, prophétie, calvitie, aristocratie, satiété, diplomatie, insatiable. patient, cotient, capétiens, balbutier, initier մէջ.

U կը հնչուի ցէ եաքը՝

1. Երբ իրմէ եաքը եկող ճայնաւորին վրայ .. ըլլայ, ինչպէս. ciguë, ambiguë, contiguë, ambiguïté, contiguïté.

2. Arguer, aiguille, aiguillon, aiguiser, lingual, Guadaloup, inextinguible, alguazil, Guadiana, բառերուն մէջ.

U կը հնչուի զէ եաքը հետեւեալ բառերուն մէջ.

Equestre, questeur, questre, quitus, à quia, équilibre, équilateral, Quirinal, quintuple, quinquennal, quinquagésime, quinquagénaire բառերուն մէջ.

U ու կը հնչուի aquarelle, équateur, équation, aquatique, in-quarto, loquacité, quadruple, quadragénaire բառերուն մէջ.

ueil հոյ կը հնչուի écueil, recueil, accueil, cer-cueil, orgueil, cueilli, recueilli, recueillir, accueillir, orgueilleux մէջ.

ay աի կը հնչուի Anday, Blay Bayer, Bayard և Bayonne մէջ.

ai և կը հնչուի faisant, bienfaisant, bienfaisance, nous faisons, tu faisais, faiseur, faisan, faisanderie մէջ.

œ ուս կը հնչուի poêle, poëlon, poëlier, mœlle, mœlleux, mœlleusement, mœllon մէջ.

œ և կը հնչուի OEdipe, œdème, œcumenique մէջ.

e համը է dessus, dessous, ressentir, ressentiment, ressort, resserrer, ressaisir, ressembler, ressemblance, ressource բառերուն մէջ.

im իւ և in ին կը հնչուին Sélim, interim, immo-déré, immortalité, immobile, inné, innovation, immortel մէջ.

em եւ և en եւ կը հնչուին բառերու ծայրը (բացի en է) և հետեւեալ բառերուն մէջ.

Emmanuel, décemvir, indemne, biennal, triennal, septennal, Mentor, appendice, Benjamin, Bengale, je tiens, il tient, chrétienté, sempiternal, agenda.

um ու կը հնչուի բառերու ծայրը. rhum, album, pensum, opium, minimum, maximum, muséum.

un ու կը հնչուի sund, punch (բոն), de profundis մէջ.

W վ կը հնչուի wagon, wagram, wisigoth, Westphalie մէջ.

W ու կը հնչուի whig, whisk, wiski, Berwick, Wattignies մէջ.

W սի արմէք ունի Newton, Glasgow, Poniatowski մէջ.

sh, sch շ կը հնչուին shako, sherrif, sheling, schlague մէջ.

ՇԵՇՑՔ ԵՒ ԿԷՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

' accent aigu	, virgule
` accent grave	. point
^ accent circonflexe	; point et virgule
"" tréma	: deux points
' apostrophe	? point d'interrogation
- trait d'union	! point d'exclamation

Ուսուցիչը կրնայ, յետագայ դասերուն հետ միասեղ, ընթերցանութեան վարժութիւններ ընել տալ աշակերտներուն:

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶՐՈՒՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍ Ա.

3 0 7

(L'ARTICLE)

Յօղը գոյականին սեռը (genre) կ'որոշէ: Սեռը ֆրանսերէնի մէջ երկու է. արական (masculin) և իգական (féminin):

Յօղը երկու տեսակ է. որոշեալ և անորոշ:

1. Որոշեալ յօղը (l'article défini) եղակի սրականի համար le է, իգականի համար la, և երկու սեռի յօղանակի համար les.

le livre	գիրքը	la plume	գրիչը
le soleil	արեւը	la lune	լուսինը
les livres	գիրքերը	les plumes	գրիչները

ԾԱՆՈԹ. — Թէ՛ կանոններու և թէ՛ բառերու ցանկերուն մէջ գտնուած բոլոր օրինակներն ու բառերը պէտք է դոյց սովորի:

Le և la եղակի յօղերը կը կրճատուին երբ իրենցմէ ետքը ձայնաւորով կամ համր հոլ սկսող բառ մը գայ, այսինքն e և a գիրերը կը վեցուին և տեղը՝ ապադաւր (apostrophe) մը կը դրուի.

l'ami բարեկամը	փոխանակ	le ami ի
l'homme մարդը	»	le homme ի
l'amie բարեկամուհին	»	la amie ի
l'herbe խոտը	»	la herbe ի

Այսպէս կրճատուած յօդը կը կոչուի կրճատուած յօդ (article élide): Այս կրճատումը յօքնակիւի մէջ տեղի չունենար և les միշտ կը մնայ անփոփոխ.

Les amis, les amies, les hommes

2. Անորոշ յօդը (l'article indéfini) եզակի արականի համար un (մէկ) է և եզակի իգականի համար une:

Un voisin զրացի մը une voisine զրացուհի մը և անփոփոխ կը մնայ ձայնաւորէ մը կամ համը հէ մը առաջ.

Un ami բարեկամ մը, une amie բարեկամուհի մը.

Un habit զգեստ մը, une heure ժամ մը.

3. Բոլոր յօդերը ուղղականի և հայցականի մէջ անփոփոխ են միշտ, հետեւաբար le livre գիրքը, la lune լուսինը են. թէ՛ ուղղական են և թէ՛ հայցական միանգամայն:

4. Յօդի մէկ ուրիշ ձեւն ալ կայ, որ կը կոչուի մասնական յօդ (article partitif) և որու վրայ պիտի խօսինք Դաս Ե-ի մէջ:

ԾԱՆՈԹ.— Յաջորդ բառերու ցանկին մէջ գոյականներու սեռերը ցոյց տրուած են ար. կամ իգ. տառերով: Աշակերտը, իբրեւ առաջին հրահանգ, իւրաքանչիւր բառի առջեւ պիտի գրէ նախ որոշեալ և յետոյ անորոշ յօդը՝ ինչպէս père հայր, le père հայրը, un père հայր մը են:

Բ Ա Ռ Ա Դ Ի Տ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

père	ար.	հայր	pomme	իգ.	խնձոր
mère	իգ.	մայր	poire	իգ.	տանձ

enfant	ար. և իգ.	տղայ	chapeau	ար.	գլխարկ
livre	ար.	գիրք	arbre	ար.	ծառ
cheval	ար.	ձի	pain	ար.	հաց
rose	իգ.	վարդ	plume	իգ.	գրիչ
chien	ար.	չուչ	oie	իգ.	սառ
habit	ար.	զգեստ	oncle	ար.	հօրեղբայր,
jardin	ար.	պարտէզ			մօրեղբայր
oiseau	ար.	թռչուն	tante	իգ.	հօրաքոյր, մօ-
fleur	իգ.	ծաղիկ			րաքոյր
honneur	ար.	պատիւ	noix	իգ.	լոնկոյզ
cerise	իգ.	կեռաս	oui այո	non ոչ	
mon	ար. իմ	ma իգ. իմ.	et և	ou կամ	

Je	ես	Tu	դու	Il (իգ. elle)	ան
Nous	մենք	Vous	դուք	Ils (իգ. elles)	անոնք

Je ձայնաւորէ մը կամ համը հէ մը առաջ կրճատուելով կ'ըլլայ j'

J'ai	ունիմ	Nous avons	ունինք
Tu as	ունիս	Vous avez	ունիք
Il (elle) a	ունի	Ils (elles) ont	ունին

Հ Ա Ր Յ Ա Կ Ա Ն Ձ Ե Ի

Ai-je (էժ)?	ես ունիմ	Avons-nous?	մենք ունինք
As-tu?	դու ունիս	Avez-vous?	դուք ունիք
A-t-il (a-t-elle)?	ան ունի	Ont-ils (ont-elles)?	անոնք ունին

ԾԱՆՈԹ.— Դիտել տալ որ ես, դու, ան են. որ առօրեաբար հայերէնի մէջ զանց կ'առնուին, ֆրանսերէնի մէջ անպատճառ պէտք է դրուին:

Վ Ա Ր Ժ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ե Ր

ՀՐԱՀԱՆԳ 1

J'ai la rose.—J'ai une rose.—Tu as le livre.—
As-tu un livre?—Il a une pomme.—Le père a un
jardin.—La mère a le pain.—L'enfant a la pomme.
Un enfant a une pomme.—La tante a une oie.—Mon
oncle a un chien.—Le père a le cheval.—Le père a
un cheval.—Nous avons une pomme et une poire.—
Vous avez l'honneur.—Avez-vous une fleur?—J'ai
l'habit?—Elle a un chapeau.—L'enfant a un oncle
et une tante.

ՀՐԱՀԱՆԳ 2

1. Գիրքը ունիմ. — Վարդ մը ունիմ. — Գլխարկը
ունիս. — Շուն մը ունիմ. — Խնձոր մը ունիմ. —
Ձգեստը ունի. — Հայրս թռչուն մը ունի. — Ան տանձ
մը ունի. — Ան հացը ունի. — Գլխարկ մը ունինք. —
Բարեկամ մը ունինք. — Սաղ մը ունինք. — Պարտէզ
մը ունինք:

2. Ձի մը ունինք. — Կեռաս մը ունինք. — Անոնք
(ար.) պատիւն ունին. — Ան (իգ.) ընկոյզ մը ունի. —
Տղան գիրք մը ունի. — Թագուհին վարդ մը ունի. —
Հօրաքոյրս թռչունն ունի. — Հօրեղբայրս շունն ունի. —
Մայրը բարեկամուհի մը ունի:

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ (CONVERSATION)

Ai-je la plume?

As-tu la rose?

Vous avez la plume.

Oui, j'ai la rose.

Avez-vous un livre? Oui, nous avons le livre.
L'enfant a-t-il un chien? Oui, l'enfant a un chien.
L'oncle a-t-il une pomme? Non, il a une poire,
Avez-vous un oiseau? Oui, j'ai un oiseau.
Ont-ils un oncle ou une tante? Ils ont un oncle et une tante.
A-t-elle le pain? Oui, elle a le pain.
A-t-il un chapeau? Oui, il a mon chapeau.
Avez-vous ma plume? Non, j'ai votre livre.

ԴԱՍ Բ.

Գ Ո Յ Ա Կ Ա Ն

(LE SUBSTANTIF)

Բացի նախորդ դասին մէջ նշանակուած սեռէն, կան
նաեւ գոյականներու հոլովումներն ու յոգնակի կազմու-
թիւնը, որոնց պէտք է ուշադրութիւն ընել:

ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՅՈՔՆԱԿԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆ. — Ֆրանսերէնի մէջ գոյա-
կաններու յոգնակին կը կազմուի եղակին ծայրը s մը
աւելցնելով, որ համը է.

la pomme խնձորը

l'habit զգեստը

la maison տունը

les pommes խնձորները

les habits զգեստները

les maisons տուները

Այն ընդհանուր կանոնն ունի սակայն հետեւեալ բացառութիւնները .

1. — Այն գոյականները, որոնք եղակիի մէջ s, x կամ z կը վերջաւորին, յոքնակիի մէջ անփոփոխ կը մնան, ինչպէս .

le bas գուլպան	les bas գուլպաները
la noix ընկոյղը	les noix ընկոյղները
le nez քիթը	les nez քիթերը.

2. — Եղակիի մէջ au, eau, eu կամ œu վերջաւորող բառերը յոքնակիի մէջ իրենց ծայրը համը x մը կ'աւանդեն փոխանակ s ի, ինչպէս

le chapeau գլխարկը	les chapeaux գլխարկները
le feu կրակը	les feux կրակները
le vœu ուխտը	les vœux ուխտերը

3. — Եղակիի մէջ ou վերջաւորող բառերը յոքնակիի կ'ըլլան ընդհանուր կանոնին համեմատ իրենց ծայրը համը s մը աւանդելով, ինչպէս .

le clou գամը	les clous գամերը
--------------	------------------

բացի հետեւեալ եօթը բառերէն, որոնք յոքնակիի մէջ իրենց ծայրը համը x մը կ'աւանդեն .

le bijou գոհարը	les bijoux գոհարները
le caillou կայծքարը	les cailloux կայծքարերը
le chou կաղամբը	les choux կաղամբները
le genou ծունդը	les genoux ծունդերը
le hibou բուն	les hiboux բուները
le joujou խաղալիկը	les joujoux խաղալիկները
le pou ոջիկը	les poux ոջիկները

4. — Եղակիի մէջ al և ail վերջաւորող բառերու

այդ վերջաւորութիւնները յոքնակիի մէջ aux ի կը փոխուին .

le cheval ձիւ	les chevaux ձիերը
le général զօրավարը	les généraux զօրավարները
l'animal կենդանին	les animaux կենդանիները
le travail աշխատութիւնը	les travaux աշխատութիւնները

ԾԱՆՈԹ. — Այս կանոնին գլխաւոր բացառութիւններն են bal պարահանդես, portail մեծ դուռ, éventail նողմահար, détail մանրամասնութիւն բառերը, որոնք յոքնակիի մէջ s մը կ'աւանդեն իրենց ծայրը : Այս մասին աւելի ընդարձակ ծանօթութիւններ պիտի գրուին աւելի ետքը :

5. — Անկանոնն են le ciel երկինքը և l'œil աչքը բառերը, որոնց յոքնակին կ'ըլլայ les cieux և les yeux .

6. — Գոյականներ կան, որոնք միայն յոքնակի կը գործածուին, ինչպէս les environs, շրջակաները, les ténèbres խաւարը, les mouchettes ֆրստը (ճրագին պատրոյղը կարելու մկրատ), ևն :

7. — Գոյականներ ալ կան, որոնք յոքնակիի մէջ եղակիէն տարբեր նշանակութիւն ունին .

le ciseau դուր	les ciseaux մկրատ
le fer երկաթ	les fers շղթայ (գտառապարտակի)
la lunette գլխակ	les lunettes ակնոց

(Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար տեսնել վերջին գաղտնիքը) :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

le canif	զմկին	le pays	երկիրը
le frère	եղբայրը	le nom	անունը
la sœur	քույրը	le jeu	խաղը
la porte	դուռը	la souris	մուկը
la maison	տունը	le corail	բուսար
le château	դղեակը	le canal	ջրանցքը
le palais	պալատը	le chameau	ուղար
un tableau	նկար մը	le couteau	դանակը
le chat	կատուն	aussi	նաև, ալ
voici	ահա ահա սիկ	vu	տեսած
deux	երկու,	trois	երեք
		quatre	չորս

J'avais	ունէի	Nous avions	ունէինք
Tu avais	ունէիր	Vous aviez	ունէիք
Il (elle) avait	ունէր	Ils (elles) avaient	ունէին

ՀԱՐՑԱԿԱՆ ՁԵԻ

Avais-je ?	ունէի՞	Avions-nous ?	ունէինք՞
Avais-tu ?	ունէիր՞	Aviez-vous ?	ունէիք՞
Avait-il (elle) ?	ունէր՞	Avaient-ils (elles) ?	ունէին՞

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐ

ՀՐԱՀԱՆԳ 3

Nous avions un canif. — Vous aviez deux canifs. — Mon frère a les couteaux. — La maison a

deux portes. — Avais-je les noix ? — Aviez-vous les bijoux ? — Oui, nous avions les bijoux. — Le prince avait trois châteaux. — Ma mère a les coraux. — Elle a aussi les bijoux. — Voici quatre souris. — Les enfants avaient trois pommes. — Mon oncle avait deux chevaux. — Les tantes ont les tableaux. — Les ehamaux ont une bosse (սապատ). — Ma mère a deux sœurs.

ՀՐԱՀԱՆԳ 4

1. — Երեք եղբայր ունիմ. — Մարդը երկու բազուկ (bras) ունէր. — Կայծքարերն ունէի. — Ծաղիկներն ունէիր. — Ահա ահա սիկ խնձորները, տանձերն և ընկույզները. — Ահա ահա սիկ նաև տունները, դղեակները, պալատները. — Ան (իգ.) զլխարկներն ունէր. — Ոչ, հանդերձներն ունէր. — Երկիրները ջրանցքներն ունին. — Հայրս չորս նկար ունի. — Երկու ուղար և երկու ձի տեսած եմ (ունիմ տեսած) :

2. — Գոհարներ ալ տեսած էք (ունի՞ք տեսած). — Տղաք երեք կաղամբ ունէին. — Անոնք (իգ.) երկու չուն և երեք կատու ունէին. — Տղայ (des enfants) խաղերը տեսած էք (ունի՞ք տեսած). — Աչքը մեծ (grand) է. — Ես երկու աչք ունիմ :

ԶՐՈՒՅՏՏՐՈՒԹԻՒՆ

(CONVERSATION)

Avions-nous un canif ?	Oui, vous aviez un canif.
Avais-je les couteaux ?	Oui, tu avais les couteaux.
As-tu vu les chameaux ?	Oui, j'ai vu les chameaux et les chevaux.

Avez-vous vu aussi les châteaux	J'ai vu les châteaux et les palais.
Avez-vous les bijoux ?	Ma tante a les bijoux et les coraux.
Les enfants ont-ils les habits ou les chapeaux ?	Les enfants ont les habits et les chapeaux.
Avaient-ils vu les feux ?	Oui, ils avaient vu les feux.
La tante a-t-elle les joujoux ?	Non, les enfants ont les joujoux.
Avez-vous les tableaux ?	Oui, j'ai les tableaux.
Mon père a-t-il un chat ?	Oui, il a un chat et un chien.
Combien de (<i>քանի՞</i>) frères avez-vous ?	J'ai trois frères.
Combien de sœurs avez-vous ?	J'ai deux sœurs.
Avez-vous vu les amis ?	Oui, nous avons vu les amis.
Ma tante avait-elle les ciseaux ?	Elle avait les ciseaux et les plumes.
Mon oncle a-t-il un chapeau ?	Il a trois chapeaux.
Les sœurs avaient-elles les couteaux ?	Non, elles avaient les ci- seaux.

ԴԱՍ Գ.

ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀՈԼՈՎՈՒՄՆԵՐԸ

Պրանսերէնի մէջ գոյականները իրենց վերջաւորու-
թիւնը փոխելով չեն հոլովուիր, այլ իրենցմէ առաջ de
կամ à նախադրութիւնները գրուելով:

Արդէն ըսինք թէ ուղղականը (nominatif) և հայցա-
կանը (accusatif) իրարու նման են միշտ. իսկ այս երկու-
քէն զատ կան ուրիշ երեք հոլովներ ալ, որոնք են
սեռական (génitif) սրական (datif) և քայքայական (ablatif).

ՅՕԴՈՒԱԾ Ի.

ՍԵՌԱԿԱՆԻ ԵՒ ԲԱՅԱՌԱԿԱՆԻ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Որո՞ւն (*ի՞նչ*), որմե՞, ուսկի՞ց հարցումներուն պա-
տասխանին համար յօդէն և գոյականէն առաջ de նա-
խադրութիւնը կը գրուի. ինչպէս. որո՞ւն սուրը, պա-
տասխան, մօրը սուրը. la maison de la mère, որմե՞
սուիր այս ծաղիկը, մօրմե՞ն. de la mère.

Հետեւեալներուն պէտք է լաւ ուշադրութիւն ընել.

1. Եթէ de էն անմիջապէս ետքը արական le (ոչ
թէ l') յօդը գայ, de le կը փոխուի duի. ինչպէս.

Ուղ. — Le père հայրը

Սեռ. — Du père (փոխանակ de le pèreի) հօրը

Բացա. — Du père » » » հօրմէն

Ուղ. — Le chien շունը

Սեռ. — Du chien (փոխանակ de le chien ի) շունին

Բացա. — Du chien (» » » շունէն

2. — Իսկ երբ յօղը կրճատուած (l') է, այն ատեն
կ'ըլլայ de l', ինչպէս

Ուղ. — l'ami բարեկամը

Սեռ. և Բացա. — de l'ami բարեկամին կամ բարեկամէն.

3. — Նոյնպէս իգական la յօղը de ին հետ չի միանար, և կ'ըլլայ de la ինչպէս.

Ուղ. — La mère մայրը

Սեռ. և Բացա. — de la mère, մօրը կամ մօրմէն:

4. — Յոքնակի մէջ de միշտ միանալով les յօղին հետ՝ կ'ըլլայ des, թէ՛ արականի և թէ՛ իգականի մէջ, ինչպէս.

Les chiens (ար) շուները, des chiens (փոխանակ de les chiens ի), շուներուն կամ շուներէն.

Les roses (իգ.) վարդերը, des roses (փոխանակ de les roses ի), վարդերուն կամ վարդերէն.

5. — Իսկ un, une անորոշ յօղերէն առաջ de նախադրութիւնը միշտ կը կրճատուի և կ'ըլլայ d', ինչպէս.

Un père, հայր մը, d'un père (փոխանակ de un père ի) հօր մը կամ հօրմէ մը

Une rose վարդ մը, d'une rose (փոխանակ de une rose ի) վարդի մը կամ վարդէ մը.

Այսպէս ալ d'un livre, d'une maison, d'un chien ևն.

30 Դ Ո Ւ Ա Ծ 2.

ՏՐԱԿԱՆԻ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Որո՞ւ (ֆիմե՞) հարցումին պատասխանին համար ֆրանսերէնի մէջ յօղէն առաջ à նախադրութիւնը կը դրուի, ինչպէս.

à la mère մօրը, à l'enfant տղուն ևն:

1. — Եթէ à նախադրութենէն անմիջապէս ետքը արական le յօղը դայ (ոչ թէ l') à և le միանալով կը փոխուի au ի, ինչպէս.

Le père հայրը, Տրակ. — au père (փոխանակ à le père ի) նոյնպէս au livre (գիրքին), au frère (եղբօրը) ևն:

3. — Նոյնպէս à կը միանայ իրմէ անմիջապէս ետքը եկող les յօքնակի յօղին, և երկու սեռերու յօքնակի արականը կ'ըլլայ aux ու, ինչպէս. les pères, հայրերը. Տրակ. — aux pères (փոխանակ à les pères ի) հայրերուն. les sœurs քոյրերը, Տրակ. — aux sœurs (փոխանակ à les sœurs ի) քոյրերուն.

ԾԱՆՈԹ. — De և à նախադրութիւնները մի միայն և և les յօղերուն հետ կը միանան. ուրիշ ամէն ատեն անփոփոխ են, և միայն de էն անմիջապէս ետքը ձայնաւորով սկսող բառ մը եկած ատեն՝ de կրճատուելով կ'ըլլայ d': Այսպէս երբ դոյզականէն առաջ փոխանակ յօղի՝ ցուցական ածական (adjectif démonstratif) մը (ce կամ cet ար), կամ սեռական ածական (adjectif possessif) մը կայ (mon ար, ma իգ, ton ար, ta իգ, son ար, sa, իգ. իր. notre ար. և իգ. մեր, votre ար. և իգ. ձեր, leur ար. և իգ. իրենց), անոնցմէ

առաջ պարզապէս de կը դրուի սեռականի և բացառա-
կանի համար, իսկ à տրականի համար, ինչպէս .

Ուղ.	ce livre	այս գիրքը
Սեռ. և բաց.	de ce livre	այս գիրքին, այս գիրքէն
Տրակ.	à ce livre	այս գիրքին

Ուղ.	mon ami	բարեկամս
Սեռ. և բաց.	de mon ami	բարեկամիս, բարեկամէս
Տրակ.	à mon ami	բարեկամիս

(Յոքնակիներու համար տեսնել զառ ժԱ.)

ՅՕԴՈՒԱԾ 3.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅՈՒՅՍԿ ՀՈԼՈՎՈՒՄՆԵՐՈՒ

Ա. ՈՐՈՇԵՑԱԼ ԵՕԴՈՎ.

Եզակի (Singular)	Յոքնակի (Pluriel)
Ու.) la mère մայրը Հ.)	Ու.) les mères մայրերը Հ.)
Ս.) de la mère մօրը, Բ.) մօրմէն	Ս.) des mères մայրերուն, Բ.) մայրերէն
Տ. à la mère մօրը	Տ. aux mères մայրերուն
Ու.) le père հայրը Հ.)	Ու.) les pères հայրերը Հ.)

Ս.) du père հօրը, հօրմէն Բ.)	Ս.) des pères հայրերուն, Բ.) հայրերէն
Տ. au père հօրը	Տ. aux pères հայրերուն
Ու.) l'habit զգեստը Հ.)	Ու.) les habits զգեստները Հ.)
Ս.) de l'habit զգեստին, Բ.) զգեստէն	Ս.) des habits զգեստնե- Բ.) րուն, զգեստներէն
Տ. à l'habit զգեստին	Տ. aux habits զգեստնե- րուն.

Բ. ԱՆՈՐՈՇ ԵՕԴՈՎ.

Արական (masculin)	Իգական (féminin)
Ու.) un enfant աղայ մը Հ.)	Ու.) une plume գրիչ մը Հ.)
Ս.) d'un enfant աղու մը Բ.) աղէ մը	Ս.) d'une plume գրիչի Բ.) մը, գրիչէ մը
Տ. à un enfant աղու մը	Տ. à une plume գրիչի մը

Գ. ՅՈՒՅՍԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՈՎ (ce, cette)

Ու.) ce livre այս գիրքը Հ.)	Ու.) cette maison այս տունը Հ.)
Ս.) de ce livre այս գիր- Բ.) քին, այս գիրքէն	Ս.) de cette maison այս Բ.) տունին, այս տունէն
Տ. à ce livre այս գիր- քին	Տ. à cette maison այս տունին

Դ. ՍՏԱՅԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՈՎ. (mon, ma ևն)

Ո.) mon frère եղբայրս Ո.) ma sœur քույրս
Հ.)

Ս.) de mon frère, Ս.) de ma sœur քրոջս,
Բ.) եղբորս, եղբորմէս քրոջմէս

Տ. à mon frère եղբորս Տ. à ma sœur քրոջս

Բ Ա Ռ Ե Ր

Dieu	Աստուած	la terre	երկիրը
le créateur	արարիչը	le voisin	դրացին
le monde	աշխարհը	le prince	իշխանը
le sommeil	քունը	l'oie	(իգ.) սագը
l'image	(իգ.) պատկերը	le jeu	խաղը
la mort	մահը	la plume	գրիչը, փետուրը
la feuille	տերեւը, թերթը	ennemi	թշնամի
la plante	բույսը	la chambre	սենեակը
le cousin	հորեղբորորդին, մորեղբորորդին	le papier	թուղթը
		le cahier	տետրակը
la ville	քաղաքը	la cousine	հորեղբորազ-
la table	սեղանը		ջիկ, մորեղբորազջիկ
le roi	թագաւորը		

(il) est է, (ils) sont են, je donne կուտամ, qui ? ո՞վ
à qui ? որո՞ւն

ՀԲԱՀԱՆԳ. 5

Le père de l'enfant.—Le père de cet enfant.—
La mère des enfants.—La fenêtre de cette chambre.

—La porte de la maison.—Les fenêtres des chambres.
—Les portes des maisons.—Les fenêtres du palais.—
Le chat est un animal.—Les chats sont les ennemis
des souris.—Le sommeil est l'image de la mort.—
Le château est au prince.—Je donne le livre à l'en-
fant.—Je donne la plume aux enfants.—Le livre est
à mon frère.—Le jeu est à ma sœur.—Les images
des princes.—Les feuilles de cette arbre.—Les fe-
nêtres de cette maison.—Le papier de ce livre.—Le
cahier de mon cousin.—La ville est au prince.—
La table de ta sœur.—Le cahier d'un enfant.—Je
donne ce livre à un ami.—Le canif est à mon père.
—Les feuilles des fleurs.—La pomme est à ma
tante.

ՀԲԱՀԱՆԳ. 6

1.—Հօրեղբորս որդին.—Հօրեղբորորդիին եղբայրը.
—Մօրեղբորազկանը մայրը.—Քաղաքին դուռը.—Քաղաք-
ներուն դուռները.—Պալատին պատուհանները.—Աստ-
ուած աշխարհի արարիչն է.—Ձգեսաները քոյրերուն և
եղբայրներուն կուտամ.—Շուները կատուներուն թշնա-
միներն են.—Իշխանը հօրս քնարեկամն է.—Դրացին եղ-
բորս թշնամին է.—Այս գիրքը հօրեղբորս է.—Այս գրիչը
մօրաքրոջս է.—Մօրս պատկերը.—Թուչուններուն փե-
տուրները :

2.—Պալատին պատուհանէն.—Տունին դուռնէն.—
Ծառերուն տերեւներէն.—Վարդին թերթերէն.—Պատկե-
րը եղբորս դրացիին կուտամ.—Ահաւատիկ քրոջս զգեստ-
ները.—Սագերուն աչքերը և չուներուն քիթերը.—Թա-

գաւորին մահը .— Այս վարդը որո՞ւնն է .— Այս գրեչնե-
րը որո՞ւնն են .— Այսարի ծառերը և առնկերը .— Պար-
տէզին ծաղիկները .— Տղուն քույր .— Այս առնին պար-
տէզը .— Այս պարտէզին դուռնէն :

ԶՐՈՒՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

(CONVERSATION)

As-tu un frère? Oui, j'ai deux frères.
Ai-je la plume du cousin? Non, tu as la plume de
l'enfant.
A-t-il vu le palais du roi? Non, il a vu les jardin
du roi.
Ma sœur a-t-elle une rose? Oui, elle a une rose.
Les enfants ont-ils des fleurs? Oui, les enfants ont des
fleurs?
Qui est cet enfant? Il est mon cousin.
Qui a les plumes de mon frère? Voici les plumes de votre
frère.
A qui sont les noix? Elles sont à mon oncle.
A qui sont les poires? Elles sont à la tante de
mon voisin.
A qui est cette maison? Elle est à mon frère.
Avez-vous vu le chien de mon oncle? Voici le chien de votre
oncle.
A qui sont les oiseaux? Les oiseaux sont à ma
cousine.

ԴԱՍ Դ.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

(PROPOSITION)

Փրանսերէնի մէջ նախադրութիւնները կը
գրուին գոյականէն ու անոր յօդէն կամ ածա-
կանէն առաջ և բացի de և à նախադրութիւն-
ներէն, որոնք, ինչպէս տեսանք, կը գործած-
ուին գոյականին այլեայլ հորիզները կազմելու,
միւսները անսխալ են :

Ամենէն գործածական նախադրութիւնները
հետեւեալներն են.

à ի, առ տեղում	chez քովը, տունը
de սեռական, բացառական	entre մէջտեղ, միջև
de վրայով. մասին պատկերական	pendant միջոցին, ատեն
avec հետ	avant առաջ
dans մէջ	devant առջեւ, առջեւէն
sans առանց	après ետքը
pour համար	derrière ետին, ետեւէն
sur վրայ	contre դէմը
sous տակը	envers դէպի
par . . . գործիական	parmi միջև ևն.

Բ Ա Ռ Ե Ր

a cour	բակը	la chambre	սենեակը
le toit	տանիքը	l'église (իգ.)	եկեղեցին
l'école (իգ.)	դպրոցը	la nuit	գիշերը
le maître	ուսուցիչը, տէրը	le jour	օրը, ցերեկը
l'eau (իգ.)	ջուրը	la cuisine	խոհանոցը
la main	ձեռքը	la poche	դրսպանը
la pluie	անձրեւը	où	ուր
l'argent (ար.)	արծաթը	ou	կամ
	դրամը	le canard	բաղը
le pantalon	սափասը	Il (elle) demeure	կը բնակի
allé (ար.)	allée (իգ.)	nous parlons	կը խօսինք
	յամ	je parle	կը խօսիմ
quoi	ի՞նչ, ի՞նչ բան		

Je suis	եմ	Nous sommes	ենք
Tu es	ես	Vous êtes	էք
Il (elle) est	է	Ils (elles) sont	են

Հ Ա Ր Յ Ա Կ Ա Ն Ձ Ե Ի

Suis-je ?	ե՞մ	Sommes-nous ?	ենք
Es-tu ?	ե՞ս	Etes-vous ?	էք
Est-il (elle) ?	է՞	Sont-ils (elles) ?	են
L'enfant est-il ?		Les enfants sont-ils ?	
La sœur est-elle ?		Les sœurs sont-elles ?	

Վ Ա Ր Ժ Ռ Ի Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Հ Ր Ս Հ Ա Ն Գ 7

Je suis dans la cour.—L'oiseau est sur le toit.—
Le maître est à l'école.—Es-tu au (à le) jardin ? —
Vahan est chez mon père.—Les chevaux sont devant
la porte.—Après la pluie.—Pendant la nuit.—Avant
le jour.—L'enfant est sous l'arbre.—Parmi les en-
fants.—Nous sommes derrière les arbres.—Ils sont
entre la porte et la fenêtre.—Ce livre est pour mon
frère.—Ma tente est à l'église.—Je suis sans argent.
—Avec les livres de mon oncle.—Contre la pluie.—
Notre ami demeure à Paris chez sa tante (dans la
maison de sa tante).—Ton père est-il devant la por-
te?—Il est dans la chambre.—Qui est derrière la
fenêtre?—Ma mère est dans la cuisine avec ma sœur.
—Mon cuisin est allé (գացած է, գնաց) à l'église
avec mon père.—Le livre est pour ton ami.—Nous
parlons de ta mère et de ton frère.—Je parle des
chevaux du prince.

Հ Ր Ս Հ Ա Ն Գ 8

1.— Եկեղեցիին մէջ.— Անձրեւի միջոցին.— Դրան
առջեւ եմ.— Եզրայրս պարտէզն է (պարտէզին մէջն է).—
Բակին մէջն էք.— Գիշերուընէ առաջ.— Թուշուըն առ-
նիքին վրան է.— Երկու դանակները սեղանին վրան են.—
Կատուներն ո՞ւր են.— Խոհանոցն են (սննդի խոհանոցին)

մեջն են) .— Զօրս , մօրս , ծաղիկներու , զգեստներու վրայ (վրայով) կը խօսիմ .— Խոհանոցը պարտէզին հետն է .— Դպրոցը եկեղեցիին բակին մէջն է :

2 .— Զօրեղբորդիկա երկու տղաքը քաղաքն են (խաղախն մեջ են) .— Եղբայրդ դպրոցն է .— Զմեկին ուր է .— Զմեկին տափաստիս գրպանն [(գրպանիւն մեջ) է .— Տղուն գիրքը սեղանին վրան է .— Կատուն սեղանին տակն է շուշին հետ .— Վարդը ջուրին մէջն է .— Տանձերն ու խնձորները գրան հովն են .— Եղբայրս դպրոցն է առանց քրօջս .— Եղբորդ հետ պարտէզ (սրահակն) գացի .— Անձրիի միջոցին .— Պատուհանին դէմ :

ԶՐՈՒՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Où est ton frère ?	Il est dans la cour.
Où est mon cousin ?	Il est au jardin.
Où sont les enfants ?	Ils sont devant la porte.
De quoi parlez-vous ?	Je parle des oiseaux du (կը խօսիք հարց .) jardin.
Où sont les fenêtres de l'école ?	Les fenêtres de l'école sont derrière l'église.
Votre cousine est-elle à l'église ?	Non, elle est au jardin. sous l'arbre.
Qui est allé à l'église ?	Ma sœur est allée à l'église avec son maître.
Êtes-vous sous la pluie ?	Non, nous sommes sous le toit de l'école.
Ton père est-il au jardin ?	Non, il est dans sa chambre ou dans la cour.

Avez-vous vu les canards ?	Oui, nous avons vu les canards et les oies.
Où sont les images ?	Elles sont dans le livre de mon cousin.
Où est ton frère ?	Il est allé au palais avant la pluie

ԴԱՍ Ե.

ՄԱՍՆԱԿԱՆ ՅՕԴ

(ARTICLE PARTITIF)

De, la, les որոշեալ յօդէն զառ՝ ֆրանսերէնի մէջ կայ նաեւ մասնական յօդ մը , որ կը դորձածուի երբ գոյականը որոշեալ չէ : Օրինակի համար՝ երբ կ'ըսենք Թուրքը ինծի տուն , ո՛ր քուրդը ըլլալը որոշ է , մինչդեռ երբ ըսենք՝ Էնծի քուրդ տուն , այս կամ այն քուրդը չէ որ կ'ուզենք , այլ ու է քուրդ : Նոյնպէս՝ Ծառը մենք է նախագաւթեան մէջ ծառը որոշեալ է , մինչդեռ երբ ըսենք՝ Հոս ծառ չկայ , ծառը անորոշ է :

Անորոշ գոյականները հայերէնի մէջ կը թարգմանուին առանց յօդի , քուրդ , հաց , միս , գինի եւն . , իսկ ֆրանսերէնի մէջ մասնական յօդով :

Մասնական յօդը կը կազմուի որոշեալ յօդէն առաջ de նախադրութիւնը գրուելով, որով կ'ըլլայ եղակի արականի համար du (այսինքն de le) կամ de l' եթէ գոյականը ձայնաւորով կամ համը հոլ կը սկսի, եղակի իգականի համար de la կամ de l' եթէ նոյնպէս գոյականը ձայնաւորով կամ համը հոլ սկսած է, իսկ երկու սեռի յօքնակիի համար des (de les) : Հետեւաբար մասնական յօդի ուղղականը համանման է որոշեալ յօդի սեռական ձեւին :

le pain հացը du pain հաց des pains հացեր
la viande միսը de la viande միս des viandes միսեր
l'arbre ծառը de l'arbre ծառ des arbres ծառեր
l'homme մարդը de l'homme մարդ des hommes մարդեր

ԾԱՆՈԹ. — Մասնական յօդի ուղղական և հայցական ձեւերն ալ համանման են : Իսկ միւս հոլովներուն, ինչպէս նաև անոր զանազան գործածութիւններուն վրայ (ածականով, բացասական բայով ևն.) առանձինն պիտի խօսուի աւելի ետքը :

Բ Ա Ռ Ե Ր

La farine, de la farine ա- le sel, du sel աղը, աղ
իւրը, աղիւր le sucre, du sucre շաքար-
l'or (ար.), de l'or ոսկին, րը, շաքար
ոսկի le café սուրճը
la prune սալորը le fromage պանիրը

le plomb կապարը le fer երկաթը
le crayon մատիտը le beurre կարագը
l'œuf (ար.) հաւկիթը le fruit պտուղը
le marchand վաճառականը le garçon մանչը
la fille աղջիկը le soulier մուճակը
le bas գուլպան l'encre մեկանը
le canard բաղը madame տիկին
l'encrier կաղամարը mais բայց
ici հոս, là հոն il y a կայ, կան
que ինչ, qui ով y a-t-il ? կայ

J'aurai պիտի ունենամ
Tu auras պիտի ունենաս
Il (elle) aura պիտի ունենայ
Nous aurons պիտի ունենանք
Vous aurez պիտի ունենաք
Ils (elles) auront պիտի ունենան

ՀԱՐՅԱԿԱՆ ՁԵՒ

Aurai-je ? պիտի ունենամ
Auras-tu ? պիտի ունենաս
Aura-t-il ? պիտի ունենայ
Aurons-nous ? պիտի ունենանք
Aurez-vous ? պիտի ունենաք
Auront-ils (elles) ? պիտի ունենան

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀՐԱՀԱՆԳ 9

J'avais de la farine et du sel.—Aviez-vous aussi du sucre?—Le père a de l'or et de l'argent.—La mère a des bijoux.—Tu auras du fromage.—Ton frère a du papier et de l'encre.—Il aura aussi des livres et des crayons.—Avaient-elles des fleurs et des fruits? Je donne à ton cousin des noix et des prunes.—Dans la cour il y a des oies et des canards Mon cousin avait des chevaux et des chiens.—Ma cousine aura des chats, mais ma tante aura des oiseaux.—Dans le jardin il y a des arbres, des fruits et des fleurs.—Il y a des oies dans la cour de mon voisin.

ՀՐԱՀԱՆԳ 10

1.—Կարագ ու պանիր ունէինք.—Կարագ ու հաւկիթներ ունէինք.—Հացը հոս է.—Հոս հաց կայ.—Հայրս կապար ու երկաթ ունէր.—Քոյրս հաց ու ավուր պիտի ունենայ:—Գինի ունի՞ք.—Այո՛, հաց ու գինի ունիմ.—Ահաւասիկ պտուղներ ու հաւկիթներ.—Վաճառականը չաքար և սուրճ ունի.—Հօրաքոյրս դժհարեղէններ ունի.—Գիրքեր, մատիաներ և զրիչներ կուտամ այս մանչուն.—Այս աղջիկը թուղթ ու մեկան ունէր:

2.—Հօրեղբորդիս տոնձ (sausàkter) ու խնձոր (խըն-նորներ) ունի, բայց զրացիս սալոր (սաղորներ) և ընկոյզ (ընկոյզներ) ունի.—Հօրս բարեկամը ձիեր ու շուներ ունի.—Տուներ և պարտէզներ ունէինք.—Մուճակներ,

դուլպաներ և գլխարկներ կուտամ քրոջդ.—Ծաղիկներ և զգեստներ կուտամ եղբորդ.—Բարեկամներ պիտի ունենաք.—Դպրոցին առջև ծառեր կան.—Սեղանին վրայ թուղթ ու զիրքեր կան.—Կաղամարին մէջ մեկան կայ.—Ծառին վրայ թռչուններ կան.—Սուրճին մէջ չաքար կայ.—Եղբորս տունը (խոյ) ձիեր և շուներ կան.—Եկեղեցիին ու դպրոցին մէջտեղ ծառեր կան.—Հոս ձեզի համար խնձորներ կան.—Ո՞վ մեկան ունի.—Քոյրս մեկան ունի իր կաղամարին մէջ:

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Avez-vous de la farine? Oui, nous avons de la farine et du pain.
Votre frère a-t-il du sel? Oui, il a du sel et du sucre
Avez-vous du beurre et du pain? Non, Madame, mais nous avons des fruits.
Votre sœur a-t-elle des crayons? Non, mais elle a des plumes.
As-tu de la viande? J'ai de la viande et du pain.
Les enfants ont-ils des poires? Oui, et ils ont aussi des prunes.
Qu'as-tu (que as-tu) sous le bras? J'ai des livres.
Pour qui sont ces livres? Ils sont pour mon maître.
Qui a du fromage? Le marchand a du fromage.
Avez-vous de l'or? Non, j'ai de l'argent.
Ta sœur a-t-elle du sucre? Oui, elle a du sucre et du café.

Y a-t-il des fruits dans Oui, il y a des fruits et des
votre jardin ? fleurs dans notre jardin.
Qu'avez-vous dans votre J'ai dans ma poche un
poche ? canif et des noix.

ԴՍՍ Զ.

ՄԱՍՆԱԿԱՆ ՅՕԴԻ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

Գոյականներու մասնակի յօդն ալ իր հոլովումն ունի։ Սեռական և Տրական իրարմէ տարբեր ձև մը ունին, և թէպէտ տրականը յաճախ չի պատահիր, բայց և այնպէս պէտք է գիտնալ զայն։

Տրականը կը կազմուի պարզապէս մասնական յօդէն առաջ à նախադրութիւնը դրուելով, ինչպէս.

Je donne mon argent à des pauvres. *դրամս աղքատներու կուտամ.*

Իսկ սեռականը եւ քացառականը յաճախ կը պատահին և կը կազմուին մասնական յօդը բոլորովին վերցուելով և գոյականէն անմիջապէս առաջ de նախադրութիւնը դրուելով պարզապէս, որ կը կրճատուի և d'ի կը փոխուի, երբ գոյականը ձայնաւորով կամ համը h ու մը սկսի

Եզ.	Ուղ.	du pain	Սեռ. և Քաց.	de pain
»	»	de la viande	»	» de viande
»	»	des livres	»	» de livres
»	»	des enfants	»	» d'enfants

Այս ձևը կը գործածուի՝

1.—Ամէն անգամ որ սեռական բառը խընդիր է չափ, կշիռ, թիւ ցուցունող գոյականի մը, ինչպէս.

une bouteille de vin	չիչ մը գինի (գինիի չիչ մը)
un morceau de pain	կտոր մը հաց (հացի կտոր մը)
une paire de bas	զոյգ մը գուլպայ (գուլպայի զոյգ մը)
un verre d'eau	գաւաթ մը ջուր (ջուրի գաւաթ մը)

2.—Երբ քանակական մակբայի մը խնդիր է, ինչպէս.

beaucoup de pain	չատ հաց
peu de viande	քիչ միս
assez de fleurs	բաւական ծաղիկ
trop d'argent	չափազանց ստակ

Ամենէն աւելի գործածուած քանակական մակբայները հետեւեալներն են.

beaucoup	չատ	trop	չափազանց
peu	քիչ	tant, autant,	այնչափ
plus	աւելի	rien	ոչինչ
assez	բաւական	point	կաւ pas
moins	նուազ	combien	որչափ

Ասոնց ամէնքն ալ de ուլ խնդիր կ'առնեն, և այդ խնդիրը յոքնակի կը դրուի սովորաբար՝ երբ հասնայ եղած բան մըն է, ինչպէս. beaucoup de sucre, beaucoup de chiens, peu de viande, peu de livres ևն:

3.— Բաղադրական խմատ ունեցող բառերուն շատը ֆրանսերէնի, ինչպէս հայերէնի մէջ, այս մասնական սեռականի ձևը կը պահանջեն, ինչպէս.

le maître de musique երաժշտութեան դասատուն
une carte de géographie աշխարհագրութեան քարտէս մը
la porte d'entrée մուտքի դուռը

4.— Այս ձևը կը գործածուի նաև, երբ գոյականը բանի մը ինչ նիւթէ շինուած ըլլալը կը յուշուի և որ հայերէնի մէջ շատ անգամ բացառականով կը թարգմանուի, ինչպէս.

une bague d'or ոսկի կա՛ն ոսկիէ մատանի մը
un chapeau de velours թաւիչե գլխարկ մը
une chaîne de fer երկաթե շղթայ մը
un banc de bois փայտե նստարան մը
une cuiller d'argent արծաթ կա՛ն արծաթէ դգալ մը
des bas de laine բուրդե գուլպաներ, ևն:

(Մասնական ձեռ գործածութեան մասին տւելի ընդարձակ ծանօթութիւններ գրուած են սոյն գործին յաջորդ մասին մէջ:)

Այսպէս ուրեմն՝ մասնական յօդի հօղովումը կ'ամփոփուի հետեւեալ կերպով.

Եզակի

Ուղ. և հայց.— Du vin, de la viande, de l'encre
Սեռ. և Բայց.— de vin, de viande, d'encre
Տրակա՛ն.— à du vin, à de la viande, à de l'encre

Յոքնակի

Ուղ. և Հայց. des livres
Սեռ. և Բայց. de livres
Տրակա՛ն. à des livres.

Բ Ա Ռ Ե Ր

la bouteille շիշը
la livre լիւրը
la douzaine երկուսասնեակը
la boîte տուփը
le verre գաւաթը
la bière զարեշուրը
je pense à... կը մտածեմ... (բանի մը վրայ)
la robe չրջագգեստը
un franc ֆրանք մը
reçu ընդունած, acheté գնած, bu խմած, quatre չորս,
cinq հինգ, six վեց, sept եօթն, ... que... քանիթէ...

le drapeau, չուխան
l'aune (իգ.) կանգունը
la botte կօշիկը
la montre ժամացոյցը
le bois փայտը, տախտակը
la personne անձը, մարդը
le pays երկիրը
la sorte տեսակը

Վ Ա Ր Ժ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ե Ն Ր

ՀՐԱՀԱՆԳ 11

Voici une bouteille de vin.— Nous avons trois livres de sucre.— Nous avons aussi deux livres de café.— La sœur avait beaucoup de bijoux.— Aviez-

vous assez d'argent? — Je pense à de l'or et à de l'argent. — Mon oncle aura une douzaine de bas. — Avez-vous reçu la boîte de crayons? — Vous aurez une feuille de papier. — Ils avaient plus de viande que mon frère. — Aviez-vous assez de pain? — Ma sœur aura autant de pommes que de poires. — Les enfants avaient moins de poires que de noix. — Je donne assez d'argent à mon fils. — Combien de personnes étaient-elles? — Elles étaient trois. — Il a bu trop de vin. — Nous avons une chaîne d'argent. — Vous aurez une montre d'or. — Ils avaient acheté une boîte de bois.

ՀԻՍԱՅՆԳ 12

1. — Երկոտանեակ մը գրիչ պիտի ունենամ. — Թերթ մը թուղթ պիտի ունենաս. — Եղբայրդ քիչ մատիտ ունի. — Գաւաթ մը ջուր պիտի ունենանք. — Գաւաթ մը գինի ունի՞ք. — Շիշ մըն ալ գարեջուր պիտի ունենաք. — Հօրաքոյրս շատ գլխարկ և չրջազգեստ ունէր. — Մեր դրացին շատ կօշիկ ունի. — Վեց զոյգ գուլպայ ունէի. — Քանի՞ հոգի կայ (y a-t-il) հոս. — Քանի՞ ձի ունիք. — Հինգ ձի և երկու շուն ունինք. — Բարեկամս աւելի շուն ունի քան թէ ձի.

2. — Այս երկիրը քիչ երկաթ ունի. — Աւելի արծաթ և շատ կապար ունի. — Ահաւասիկ չորս կանգուն ասուի և երկոտանեակ մը գուլպայ. — Հօրեղբորորդիս երկու զոյգ կօշիկ գնեց. — Լիդր մը շաքար կուտամ հօրեղբորազկանս. — Շատ սառ սեռած էք (սեռած ու-

նիք). — Բաւական հաց կայ սեղանին վրայ. — Խոհանոցը շատ միս ու շատ հաւկիթ կայ. — Քոյրս երեք արծաթէ դդալ ու ոսկի ժամացոյց գնեց. — Պարտէզը շատ ծառ կայ. — Պատուհանին առջև քիչ ծաղիկ կայ, — Երկու երկոտանեակ գաւաթ գնեցի այս վաճառականէն. — Մայրս թաւիչ չրջազգեստ մը ունէր:

ԶՐՈՒՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Qu'avez-vous là? J'ai un verre d'eau.
Qu'avez-vous acheté, Mon- J'ai acheté deux livres
sieur? de sucre.
Avez-vous acheté aussi Oui, Monsieur, j'ai acheté
du café? aussi une livre de café.
As-tu de l'argent, mon Oui, mon père, j'ai assez
fils? d'argent.
Combien d'argent avez- J'ai trois francs, c'est as-
vous? sez pour moi (ինձի համար)
Votre père a-t-il reçu Je ne sais pas (չեմ գիտեր)
la boîte de crayons?
Où avez-vous vu le J'ai vu mon maître de
maître de musique? musique au jardin.
Avait-il des fleurs? Il avait des fruits et des
fleurs.
Avez-vous du drap? Oui, madame, nous avons
trois sortes de drap.
Combien d'aunes voulez- Donnez-moi (սուէք ինձի)
vous? (կ'ուզէք) cinq aunes.
Combien de chevaux a- Nous avons trois chevaux.
vez-vous?

Avez-vous une paire de bottes ? J'ai une paire de bottes et deux paires de gants.
As-tu vu la montre d'or ? J'ai vu la montre d'or de de mon cousin ? votre cousin et la chaîne d'argent de votre frère.

ԴՍՍ Զ.

ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒՆՆԵՐ

(NOMS PROPRES)

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆ.— Ֆրանսերէնի մէջ յառուկ անունները կը գործածուին առանց յօդի, ինչպէս.

Paul Պօլոս	Marie Մարիամ
Pierre Պետրոս	Anne Աննա
Jean Յովհաննէս	Julie Յուլիանէ
Paris Բարիզ	Vienne Վիեննա
Berlin Բերլին	Londres Լոնտրա

և կը հօլովուին պարզապէս իրենցմէ առաջ, սեռականի ու քաղաքականի համար de, իսկ տրականի համար à նախադրութիւնը դրուելով.

Ո. և Հ. Paul Պօլոս	Vienne Վիեննա
Ս. և Բ. de Paul Պօլոսի	de Vienne Վիեննայի, Վիեննայէն
Ս. à Paul Պօլոսի	à Vienne Վիեննայի, ի Վիեննա

Բացառութիւններ.— 1. Անձերու և քաղաքներու անուններ կան, որոնք միշտ որոշեալ յօդով կը գործածուին, ինչպէս.

Le Havre Հավր Le Tasse Թասս

2. Նոյնպէս միշտ որոշեալ յօդով կը գործածուին երկրի մասերու, երկիրներու, նահանգներու, լեռներու, գետերու, ծովերու անունները, ինչպէս.

l'Europe Եւրոպա	le Danube Դանուբ (գետ)
l'Asie Ասիա	le Rhin Հռենոս
La Turquie Թուրքիա	les Alpes Ալպեան լեռները
L'Angleterre Անգլիա	l'Archipel Արշիպելագոս
la France Ֆրանսա	(ծով)
les Balkans Պալքանեան լեռները	l'Espagne Սպանիա
	l'Adriatique Ադրիական ծով

Յօդով գործածուող յատուկ անունները կը հօլովուին բնականաբար պարզ գոյականներու պէս, չոր օրինակ.

Ո. և Հ. la Turquie	le Rhin	l'Europe
Ս. և Բ. de la Turquie,	du Rhin	de l'Europe
Տ. à la Turquie	au Rhin	à l'Europe

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Պէտք է ուշադրութիւնը դնել որ de և à նախադրութեամբ գործածուած խնդիրները (սեռական, քաղաքական և տրական) ֆրանսերէնի մէջ բայէն կամ յատկացեալէն ետքը կը դրուին, ինչպէս տեսանք, մինչդեռ հայերէնի մէջ, ընդհակառակն, առաջ կը դրուին, ինչպէս.

Le livre de Pierre Պետրոսին գիրքը
Je donne à mon frère եղբորս կուտամ են . :

2. Աշխարհամասերու և երկիրներու անունները արականի մէջ փոխանակ à ի en նախադրու-
թիւնը կ'առնեն, առանց յօդի, երբ խօսքին ի-
մաստը մէջ կը նշանակէ, ինչպէս.

en France Ֆրանսայի մէջ en Asie Ասիոյ մէջ են .

մինչդեռ քաղաքներու անունները միեւնոյն պա-
րագային պարզապէս à նախադրութեամբ կը գոր-
ծածուին, ինչպէս.

à Paris Բարիդի մէջ à Constantinople Կոստանդնու-
պոլսոյ մէջ

3. Ֆրանսերէնի մէջ de նախադրութեամբ
կ'ըսուի.

La ville de Paris Բարիդ քաղաքը
La ville de Londres Լոնտրա քաղաքը

փոխանակ ըսուելու.

La ville Paris La ville Londres

Բ Ա Ռ Ե Ր

le cahier տետրակը	la capitale մայրաքաղաքը
la fable առակը	la carte քարտէսը
le gant ձեռնոցը	donnez տուէք
le manteau վերարկուն	son (ար.) sa (իգ.) իր

le cours ընթացքը	lu կարդացած
Monsieur Տէր, պարոն	mort մեռած
madame ամիկին	long երկայն
mademoiselle օրիորդ	je connais կը ճանչնամ
poème քերթուած	autre ուրիշ, միւս
J'ai été գացած եմ, գացի	les œuvres գործերը, հեղի- նակութիւնները
la reine թագուհին	quel (իգ. quelle) ի՞նչ, ո՞ր
qui ? ո՞վ. de qui ? որմէ՞	à qui ? որու

Վ Ա Ր Ժ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Հ Ր Ս. Հ Ա Ն Գ. 13

Voici les fables de Florian.—J'ai vu le château du roi de Prusse.—Donnez la boîte à Paul.—Donnez la plume à Marie.—Où est Monsieur Pierre ?—C'est le chapeau de Mademoiselle Anne.—Nous sommes à Constantinople.—Avez-vous été à Paris ?—Mon cousin est en Amérique.—Le cours du Danube est étendu.—Voici une carte de la Turquie d'Europe.—Louis Philippe, roi de France, est mort en Angleterre.—Voici les chevaux de Jean.—Avez-vous lu les œuvres de Molière ? Donnez ces gants à Etienne.—Je connais le frère de Monsieur Georges.—Nous avons reçu des lettres de Vienne.—La fille de madame Julie est à Paris et son frère est en Allemagne.

ՀՐԱՀԱՆԳ 14

1. — Հայրս բարիդ է. — Հօրեղբայրս վիէննա է. —
Բարիդ Ֆրանսայի մայրաքաղաքն է. — Իր մայրը Ամե-
րիկա է. — Ո՛ր է Մարիամ քոյրս. — Սոֆիի ձեռնոցները
հոս են. — Պետրոսի գիրքերն ո՛րն են. — Ֆրանսա միշտ
Թուրքիոյ բարեկամն է. — Զուիցերլանդի Սլաւեան լեռները
տեսայ. — Հօրեղբայրս Ֆրանսա գացած է. — Այս գիրքը
Պօղոսի քրոջը և այս մատիտները Յովհաննէսի տուէք. —
Աննաէն նամակ մը առի (ընդունեցայ).

2. — Ահաւասիկ վաճանին տեսաւիդ և Արամին
մատիտը. — Գէորգին զգեստները ո՛րն են. — Ահա՛ իր
վերաբերուն ու (իր) գլխարկը. — Սպանիոյ թագաւորը
և Անգլիոյ թագուհին Բարիդ են. — Էլզայի (դեռ) ըն-
թացքը երկայն է. — Զուիցերլանդ, Ֆրանսան ու Գեր-
մանիան կը ճանչնամ. — Կը ճանչնամ նաև վիէննա,
Բարիդ ու Լոնտրա քաղաքները. — Բարիդի մէջ բարե-
կամներ ունէի. — Անգլիոյ մէջ եղբայր մը ունիւմ. — Պե-
տրոսի հետ Պէրլին գացի. — Յովհաննէսի եղբայրը Բարիդի
մէջ տուն մը ունի. — Այս խաղաղիկները վաճառմին
տուէք :

ԶՐՈՒՅՍՏՐՈՒԹԻՒՆ

Où étais-tu ? J'étais à Berlin.
Et ta sœur, où était-elle ? Elle était aussi à Paris.
Où sont les gants de Pierre ? Ils sont sur la table, de-
vant la fenêtre.
Quel pays est-ce là ? C'est l'Allemagne.

Quelle est la capitale C'est Constantinople.
de la Turquie ?
Quelle ville est-ce là ? C'est Londres.
Qui est cet enfant ? Il est le frère d'Aram.
De qui avez-vous reçu J'ai reçu ces pommes et
ces pommes et ces noix. ces noix de Vahé.
A qui avez-vous donné J'ai donné les gants de So-
les gants de Sophie ? phie à sa sœur Marie.
A qui est ce chapeau ? Ce chapeau est à monsieur
Jean.
Avez-vous lu les poèmes Non, monsieur, mais j'ai lu
de Schiller ? les œuvres de Lamartine.
A qui sont ces boîtes ? Ces boîtes et ces bijoux
sont à Marie.
Où sont les enfants de Ils étaient au jardin.
Madame Julie ?

ԴԱՍ Ը.

Օ Ժ Ա Ն Դ Ա Կ Բ Ա Յ Ե Ր

(VERBES AUXILIAIRES)

Avoir (ունենալ) և être (ըլլալ) բայերը,
որոնք կը գործածուին ուրիշ բոլոր բայերու անց-
եալ եղանակները կազմելու, կը կոչուին օժան-
դակ բայեր :

Իսկ երբ ուրիշ բայի մը լծորդուած չլրացուի

առանձին գործածութիւն, avoir ներգործական բայ (verbe actif) մըն է, որ ունենալ, կը նշանակէ և être էական բայ, որ ըլլալ կը նշանակէ, և որոնց գործածութեան մասին աւելի ընդարձակ ծանօթութիւններ ու վարժութիւններ պիտի գրուին հետզհետէ :

AVOIR

Ահա՛ այս բային խոնարհումը .

INDICATIF PRÉSENT — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Singulier Եզակի

Pluriel Յոգնակի

J'ai	ունիմ	Nous avons	ունինք
Tu as	ունիս	Vous avez	ունիք
Il a	} ունի	Ils ont	} ունին
Elle a		Elles ont	

IMPARFAIT — ԱՆԿԱՏԱՐ

J'avais	ունէի	Nous avions	ունէինք
Tu avais	ունէիր	Vous aviez	ունէիք
Il avait	ունէր	Ils avaient (*)	ունէին

(*) Բոլոր բայերու յօքնակի երրորդ դէմքի ent վերջաւորութիւնը համը է :

PASSÉ DÉFINI — ԱՆՅԵԱԼ ԿԱՏԱՐԵԱԼ

J'eus(*)	ունեցայ	Nous eûmes	ունեցանք
Tu eus	ունեցար	Vous eûtes	ունեցաք
Il eut	ունեցաւ	Ils eurent	ունեցան

FUTUR — ԱՊԱՌԵԼԻ

J'aurai	պիտի ունենամ	Nous aurons	պիտի ունենանք
Tu auras	պիտի ունենաս	Vous aurez	պիտի ունենաք
Il aura	պիտի ունենայ	Ils auront	պիտի ունենան

ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐ

Eu ունեցած

PASSÉ INDÉFINI — ԱՆՅԵԱԼ ԱՆՈՐՈՇ

J'ai eu	ունեցայ	Nous avons eu	ունեցանք
Tu as eu	ունեցար	Vous avez eu	ունեցաք
Il a eu	} ունեցաւ	Ils ont eu	} ունեցան
Elle a eu		Elles ont eu	

PLUS-QUE-PARFAIT — ԳԵՐՍԿԱՏԱՐ

J'avais eu	ունեցած էի	Nous avions eu	ունեցած էինք
Tu avais eu	ունեցած էիր	Vous aviez eu	ունեցած էիք
Il avait eu	ունեցած էր	Ils avaient eu	ունեցած էին

(*) Այս բային մէջ բոլոր քաները կ'արտասանուին իւր :

PASSÉ ANTÉRIEUR—ՅՍՐԱԿՍՍՐ

J'eus eu	ունեցայ	Nous eûmes eu	ունեցանք
Tu eus eu	ունեցար	Vous eûtes eu	ունեցաք
Il eut eu	ունեցաւ	Ils eurent eu	ունեցան

FUTUR ANTÉRIEUR (PASSÉ)—ԱՆՅԵՍԼ ԱՊԱՌԵՐ

J'aurai eu	ունեցած պիտի ըլլամ
Tu auras eu	ունեցած պիտի ըլլաս
Il aura eu	ունեցած պիտի ըլլայ
Nous aurons eu	ունեցած պիտի ըլլանք
Vous aurez eu	ունեցած պիտի ըլլաք
Ils auront eu	ունեցած պիտի ըլլան

CONDITIONNEL PRÉSENT—ԹԷՍԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

J'aurais	պիտի ունենայի	կաւ	կ'ունենայի
Tu aurais	» ունենայիր	»	կ'ունենայիր
Il aurait	» ունենար	»	կ'ունենար
Nous aurions	» ունենայինք	»	կ'ունենայինք
Vous auriez	» ունենայիք	»	կ'ունենայիք
Ils auraient	» ունենային	»	կ'ունենային

CONDITIONNEL PASSÉ—ԹԷՍԿԱՆ ԱՆՅԵՍԼ

J'aurais eu	պիտի ունեցած ըլլայի
Tu aurais eu	» » ըլլայիր
Il aurait eu	» » ըլլար
Nous aurions eu	» » ըլլայինք
Vous auriez eu	» » ըլլայիք
Ils auraient eu	» » ըլլային

IMPÉRATIF — ՀՐՍՄՍՅԱՍՆ

Aie	ունեցիր
Ayons	ունենանք
Ayez	ունեցէք

SUBJONCTIF PRÉSENT—ՍՏՈՐԱԴՍՍԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Que j'aie	որ ունենամ	Que nous ayons	որ ունենանք
Que tu aies	» ունենաս	Que vous ayez	» ունենաք
Qu'il ait	» ունենայ	Qu'ils aient	» ունենան

IMPARFAIT—ԱՆԿԱՍՐ

Que j'eusse	որ ունենայի
Que tu eusses	» ունենայիր
Qu'il eût	» ունենար
Que nous eussions	» ունենայինք
Que vous eussiez	» ունենայիք
Qu'ils eussent	» ունենային

PASSÉ — ԱՆՅԵՍԼ

Que j'ai eu	որ ունեցած ըլլամ
Que tu aies eu	» » ըլլաս
Qu'il ait eu	» » ըլլաք
Que nous ayons eu	» » ըլլանք
Que vous ayez eu	» » ըլլայ
Qu'ils aient eu	» » ըլլան

PLUS-QUE-PARFAIT — ԳԵՐԱԿԱՍԱՐ

Que j'eusse eu	որ ունեցած ըլլայի
Que tu eusses eu	» » ըլլայիր
Qu'il eût eu	» » ըլլար
Que nous eussions eu	» » ըլլայինք
Que vous eussiez eu	» » ըլլայիք
Qu'iles eussent eu	» » ըլլային

INFINITIF — ԱՆԵՐԵԻՈՅԹ

Présent — ներկայ

Passé — Անցեալ

Avoir ունենալ	Avoir eu ունեցած ըլլալ
d'avoir } ունենալու	d'avoir eu } ունեցած ըլլալու
à avoir }	à voir eu }
pour avoir ունենալու համար	pour avoir eu ունեցած ըլլալու համար

PARTICIPE PRÉSENT — ՆԵՐԿԱՅ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ayant

ունենալով կամ ունեցող

PARTICIPE PASSÉ — ԱՆՅԵԱԼ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Eu (իգ.) eue

ունեցած

Ayant eu

ունեցած ըլլալով

Խոնարհեւ ամբողջ avoir բայը գոյականով մը, ինչպէս. J'ai une pomme, tu as un chapeau, il aura une plume եյն, նոյնպէս երրորդ դէմքերը գոյական տէր բայով մը, փոխանակ il, elle;

Բ Ա Ռ Ե Ր

la voiture կառքը	la règle կանոնը, քանակը
la bourse քսակը	notre մեր
l'encrier (ար.) կաղամարը	votre ձեր
perdu կորսնցուցած	aujourd'hui այսօր
hier երեկ	l'ecolier (ար.) դպրոցական,
l'élève (ար.) աշակերտ	autrefois ատենով
l'écriture (իգ.) գիրը	la patience համբերութիւնը
bientôt քիչ ատենէն	la leçon դասը
trouvé գտած	

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀՐԱՀԱՆԳ 15

1. — Տուն մը ունիմ. — Պարտէզ մը ունիւ. — Եղբայրդ իմ գլխարկս ունի. — Սն (իգ.) զգեստ մը ունի. — Շատ գիրքեր ունինք. — Քիչ դրամ ունինք. — Անոնք (ար.) բաւական գինի ունին. — Անոնք (իգ.) հինգ գրիչ ունին. — Գաւաթ մը ջուր ունէինք. — Եղբայրս չի մը գինի պիտի ունենայ. — Կաղամար մը և քանակ մը ունեցար. — Բարեկամ մը պիտի ունենամ Բարիկի մէջ. —

2. — Երկու բարեկամ պիտի ունենայիր. — Ստենով երեք ձի և կառք մը ունեցանք. — Համբերութիւն ունեցէք. — Քիչ ատենէն բաւական ստակ պիտի ունենաք. — Մեր բարեկամը այսօր չառ պտուղ պիտի ունենայ. — Երեկ դատ մը ունէի. — Ձեր աշակերտը այսօր իր գրաւարժութեան տետրակը (cahier d'écriture) կոր-

անցուց.— Հայրս պարտէզին դրան առջև քսակ մը
դտաւ :

ԾԱՆՈԹ. — Սոյն վարժութիւնները շարունակել
avoir բային զանազան ժամանակներովն ու զէմբերովը :

ԴԱՍ Թ.

Է Ա Կ Ա Ն Բ Ա Յ

(VERBE SUBSTANTIF)

ÊTRE Ը Լ Լ Ա Լ

Այս բայը կը խոնարհի հետեւեալ կերպով :
Դիտել որ êtreի անցեալ ժամանակները կը խո-
նարհուին avoir օժանդակով :

INDICATIF PRÉSENT — ՍՍ.ՀՄԱՆՍԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je suis	եմ	Nous sommes	ենք
Tu es	ես	Vous êtes	էք
Il (elle) est	է	Ils (elles) sont	են

IMPARFAIT — ԱՆԿԱՏԱՐ

J'étais	էի	Nous étions	էինք
Tu étais	էիր	Vous étiez	էիք
Il était	էր	Ils étaient	էին

PASSÉ DÉFINI — ԱՆՅԵԱԼ ԿԱՏԱՐԵԱԼ

Je fus	եղայ	Nous fûmes	եղանք
Tu fus	եղար	Vous fûtes	եղաք
Il fut	եղաւ	Ils furent	եղան

FUTUR — Ա.ՊԱՌՆԻ

Je serai	պիտի ըլլամ	Nous serons	պիտի ըլլանք
Tu sera	» ըլլաս	Vous serez	» ըլլաք
Il sera	» ըլլայ	Ils seront	» ըլլան

ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ, ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐ

Été եղած

PASSÉ INDEFINI — ԱՆՅԵԱԼ ԱՆԿԱՏԱՐ

J'ai été	եղայ	Nous avons été	եղանք
Tu as été	եղար	Vous avez été	եղաք
Il (elle) a été	եղաւ	Ils (elles) ont été	եղան

PLUS-QUE-PARFAIT — ԳԵՐՍԿԱՏԱՐ

J'avais été	եղած էի	Nous avions été	եղած էինք
Tu avais été	» էիր	Vous aviez été	» էիք
Il avait été	» էր	Ils avaient été	» էին

PASSÉ ANTÉRIEUR — ՅԱՐԱԿԱՏԱՐ

J'eus été	հղայ	Nous eûmes été	հղանք
Tu eus été	հղար	Vous eûtes été	հղաք
Il eut été	հղաւ	Ils eurent été	հղան

FUTUR ANTÉRIEUR — ԱՆՅԵԱԼ ԱՊԱՌԵՆԻ

J'aurai été	հղած պիտի ըլլամ
Tu auras été	» » ըլլաս
Il aura été	» » ըլլայ
Nous aurons été	» » ըլլանք
Vous aurez été	» » ըլլաք
Ils auront été	» » ըլլան

CONDITIONNEL PRÉSENT — ԹԷԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je serais	պիտի ըլլայի
Tu serais	» ըլլայիր
Il serait	» ըլլար
Nous serions	» ըլլայինք
Vous seriez	» ըլլայիք
Ils seraient	» ըլլային

PASSÉ — ԱՆՅԵԱԼ

J'aurais été	հղած պիտի ըլլայի
Tu aurais été	հղած պիտի ըլլայիր
Il aurait été	հղած պիտի ըլլար

Nous aurions été	հղած պիտի ըլլայինք
Vous auriez été	հղած պիտի ըլլայիք
Ils auraient été	հղած պիտի ըլլային

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄՈՅԱԿԱՆ

Sois	հղիր
Soyons	ըլանք
Soyez	հղէք

SUBJONCTIF PRÉSENT — ՕՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Que je sois	որ ըլլամ	Que nous soyons	որ ըլլանք
Que tu sois	» ըլլաս	Que vous soyez	» ըլլաք
Qu'il soit	» ըլլայ	Qu'ils soient	» ըլլան

IMPARFAIT — ԱՆԿԱՏԱՐ

Que je fusse	որ ըլլայի	Que nous fussions	որ ըլլայինք
Que tu fusses	» ըլլայիր	Que vous fussiez	» ըլլայիք
Qu'ils fût	» ըլլար	Qu'ils fussent	» ըլլային

PASSÉ — ԱՆՅԵԱԼ

Que j'aie été	որ հղած ըլլամ
Que tu aies été	» » ըլլաս
Qu'il ait été	» » ըլլայ
Que nous ayons été	» » ըլլանք
Que vous ayez été	» » ըլլաք
Qu'ils aient été	» » ըլլան

PLUS-QUE-PARFAIT — ԴԵՐՍԿԱՏՈՐ

Que j'eusse été	որ եղած ըլլայի
Que tu eusses été	» » ըլլայիր
Qu'il eût été	» » ըլլար
Que nous eussions été	» » ըլլայինք
Que vous eussiez été	» » ըլլայիք
Qu'ils eussent été	» » ըլլային

INFINITIF — ԱՆԵՐԵԻՈՅԹ

Présent — ներկայ	Passé — Անցեալ
Être ըլլալ	Avoir été եղած ըլլալ
D'être ըլլալու	D'avoir été » ըլլալու
A être »	A avoir été » »
Pour être » հա- մար	Pour avoir été » » համար

PARTICIPE PRÉSENT — ՆԵՐԿԱՅ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Etant	ըլլալով կամ եղող
-------	------------------

PASSÉ — ԱՆՅԵԱԼ

Été	եղած
Ayant été	եղած ըլլալով

Դիտող. — Այս բայն ալ տծականով մը պէտք է խոնարհել տծականը տէր բային համաձայնեցնելով, ինչպէս.

Je suis grand կամ grande
Tu es grand կամ grande
Il est grand
Elle est grande
Nous sommes grands կամ grandes
Vous êtes grands կամ grandes
Ils sont grands
Elles sont grandes

Բ Ա Ռ Ե Ր

malade հիւանդ	riche հարուստ
jeune երիտասարդ	pauvre աղքատ
heureux (euse) երջանիկ	petit (te) պզտիկ
sage խելօք, խելացի	grand (de) մեծ
paresseux (euse) ծոյլ	aimable սիրելի
content (te) դո՛հ	joli (ie) սիրուն
propre մաքուր	toujours միշտ
large լայն	étroit (te) նեղ
si... թէսր	encore ասկաւին, դեռ
quand երբոր	

Վ Ա Ր Ժ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ե Ր

ՀՐԱՀԱՆԳ 16

Autrefois j'étais petit, aujourd'hui je suis grand. —
Mon oncle était riche, il avait beaucoup de maisons
et de jardins. — Mon ami fut malade. — Ma mère sera

contente.—Mon cousin a été paresseux.— Vos sœurs ont été sages.— Tes habits sont toujours propres.— Le manteau de ma tante est large.— Ces fenêtres sont étroites.— Ce bijou est joli.— Ton frère a été aimable avec nous.— Votre oncle sera ici demain.— Je serais heureux, si mon frère était ici.— Ma mère serait heureuse, si ma sœur était sage.— Sayez toujours contents.— Ce chien est encore jeune.— Monsieur Pierre sera demain à Paris, il était hier à Lyon.— Les cahiers de ces écoliers sont propres.

ՀԵՍ.ՀԱՆԳ 17

Հիւանդ եմ.— Երկտասարդ ես.— Յովհաննէս իմ բարեկամս է.— Երջանիկ ենք.— Դուք ալ երջանիկ էք.— Տղան խելօք պիտի ըլլայ.— Եղբայրս հիւանդ եղաւ.— Պետրոս և Արամ դպրոցն (à l'école) էին.— Աշակերտը ծոյլ էր.— Քոյրդ խելօք էր.— Դասատուն գոհ պիտի ըլլայ, եթէ աշակերտները խելօք ըլլան (են).— Հայրդ գոհ պիտի ըլլար, եթէ եղբայրդ հոս ըլլար (էր).— Թագաւորը հարուստ է.— Դուռը մեծ է.— Դիրքերդ սեղանին վրան էին.— Եղբայրս դեռ պզտիկ էր, երբ ես Բաբիդ էի.— Ստենով այս վաճառականը հարուստ էր, բայց ախօր աղքատ է.— Քրոջս գլխարկը սիրուն է.— Մայրդ գոհ պիտի ըլլայ.— Տունին դուռը նեղ է.

ԴԱՍ Թ.

ԲԱՅԵՐՈՒ ԲԱՅԱՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՐՅԱԿԱՆ ՁԵՒԵՐԸ

1. — Ֆրանսերէնի մէջ բայերը բացասական կ'ըլլան իրենցմէ անմիջապէս առաջ ne և անմիջապէս ետքը pas բառերն աւելնալով, ինչպէս.

Je serai պիտի ըլլամ je ne serai pas չպիտի ըլլամ

Երբ բայը ձայնաւորով մը կը սկսի, ne կըրճատուելով կ'ըլլայ n', ինչպէս.

Il a ունի Il n'a pas չունի

Այցեալ ժամանակներու մէջ pas կը դրուի բային առ տէրբային մէջտեղ, ինչպէս.

Il a eu ունեցաւ Il n'a pas eu չունի.

ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՅԵՐՈՒ ԲԱՅԱՍԱԿԱՆ ՁԵՒԸ

Singulier եզակի

Pluriel Յոգնակի

INDICATIF PRÉSENT — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je n'ai pas	չունիմ	Je ne suis pas	չեմ
Tu n'a pas	չունիս	Tu n'es pas	չես
Il (elle) n'a pas	չունի	Il (elle) n'est pas	չէ
Nous n'avons pas	չունինք	Nous ne sommes pas	չենք
Vous n'avez pas	չունիք	Vous n'êtes pas	չէք
Ils (elles) n'ont pas	չունին	Ils (elles) ne sont pas	չեն

IMPARFAIT — ԱՆԿԱՏԱՐ

Je n'avais pas *չուների եւն*. Je n'étais pas *չէի ելն*.

PASSÉ DÉFINI — ԱՆՅԵԱԼ ԿԱՏԱՐԵԱԼ

Je n'eus pas *չունեցայ* Je ne fus pas *չեղայ*

FUTUR — ԱՊԱՌԵՆԻ

Je n'aurai pas *չպիտի ունենամ* Je ne serai pas *չպիտի ըլլամ*

PASSÉ INDÉFINI — ԱՆՅԵԱԼ ԱՆՈՐՈՇ

Je n'ai pas eu *չունեցայ* Je n'ai pas été *չեղայ*

PLUS-QUE-PARFAIT — ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ

Je n'avais pas eu *ուներեցած* Je n'avais pas été *եղած*
չէի *չէի*

FUTUR ANTERIEUR — ԱՆՅԵԱԼ ԱՊԱՌԵՆԻ

Je n'aurai pas eu *ունեցած* Je n'aurai pas été *եղած*
պիտի չըլլամ *պիտի չըլլամ*

CONDITIONEL PRESENT — ԹԷԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je n'aurais pas *չպիտի ունենայի* Je ne serais pas *չպիտի ըլլայի*

PASSÉ — ԱՆՅԵԱԼ

Je n'aurais pas eu *ունե-* Je n'aurais pas été *եղած*
ցած պիտի չըլլայի *պիտի չըլլայի*

SUBJONCTIF PRESENT — ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Que je n'aie pas *որ չունենամ* Que je ne sois pas *որ չըլլամ*

IMPARFAIT — ԱՆԿԱՏԱՐ

Que je n'eusse pas *որ չունենայի* Que je ne fusse pas *որ չըլլայի*

PASSÉ — ԱՆՅԵԱԼ

Que je n'aie pas eu *որ ունեցած չըլլամ* Que je n'aie pas été *որ եղած չըլլամ*

PLUS-QUE-PARFAIT — ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ

Que je n'eusse pas eu *որ ունեցած չըլլայի* Que je n'eusse pas été *որ եղած չըլլայի*

IMPERATIF — ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

N'aie pas *մի ունենա* Ne sois pas *մի ըլլա*
N'ayons pas *չունենանք* Ne soyons pas *չըլլանք*
N'ayez pas *մի ունենաք* Ne soyez pas *մի ըլլաք*

INFINITIF — ԱՆԵՐԵԻՈՅԹ

N'avoir pas	չունենալ	N'être pas	չլլալ
Ne pas avoir	»	Ne pas être	»

PASSÉ — ԱՆՅԵԱԼ

N'avoir pas eu	չունեցած	N'avoir pas été	չեղած
	լլալ		լլալ

PARTICIPE PRESENT — ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐԿԱՅ

N'ayant pas	չունենալով	N'étant pas	չլլալով
-------------	------------	-------------	---------

PASSÉ — ԱՆՅԵԱԼ

N'ayant pas eu	ունեցած	N'ayant pas été	եղած
	չլլալով		լլալով

2. Պրանսերէնի մէջ բայերու հարցական ձեւը՝ դերանուն տէր բային պարզ բայէն ետքը դնելով և երկուքն ի միասին միոռքեան գիծով (trait d'union) մը կապելով կ'ըլլայ, զոր օրինակ.

Tu as ունիս As-tu ? ունի՞ս

ՕՃԱՆԴԱԿ ԲԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՅԱԿԱՆ ՁԵՒԸ

INDICATIF PRESENT — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Ai-je ?	ունի՞մ	Suis-je ?	ե՞մ
As-tu ?	ունի՞ս	Es-tu ?	ե՞ս
A-t-il (elle) ?	ունի՞	Est-il (elle) ?	է՞

Avous-nous ?	ունի՞նք	Sommes-nous ?	ե՞նք
Avez-vous ?	ունի՞ք	Êtes-vous ?	է՞ք
Ont-ils (elles) ?	ունի՞ն	Sont-ils (elles) ?	ե՞ն

IMPARFAIT — ԱՆԿԱՏԱՐ

Avais-je ?	ունէի՞ ևլն.	Étais-je ?	էի՞
------------	-------------	------------	-----

PASSÉ DEFINI — ԱՆՅԵԱԼ ԿԱՏԱՐԵԱԼ

Eus-je	ունեցա՞յ	Fus-je ?	եղա՞յ
--------	----------	----------	-------

FUTUR — ԱՊԱՌԻՒ

Aurai-je ?	պիտի ունենամ	Serai-je ?	պիտի ըլլամ
------------	--------------	------------	------------

PASSÉ INDEFINI — ԱՆՅԵԱԼ ԱՆՈՐՈՇ

Ai-je eu ?	ունեցա՞յ	Ai-je été ?	եղա՞յ
------------	----------	-------------	-------

PLUS-QUE-PARFAIT — ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ

Avais-je eu ?	ունեցա՞ծ էի	Avais-je été ?	եղա՞ծ էի
---------------	-------------	----------------	----------

PASSÉ ANTERIEUR — ՅՈՐԱԿԱՏԱՐ

Eus-je eu ?	ունեցա՞յ	Eus-je été ?	եղա՞յ
-------------	----------	--------------	-------

FUTUR ANTÉRIEUR — ԱՆՑԵԱԼ ԱՊԱՌՆԻ

Aurai-je eu ? ունեցած պի- Aurai-je été ? եղած պի-
տի ըլլամ տի ըլլամ

CONDITIONNEL PRÉSENT — ԹԷՍԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Aurais-je ? պիտի ունենայի՞ Serais-je ? պիտի ըլլայի՞

PASSÉ — ԱՆՑԵԱԼ

Aurais-je eu ? ունեցած Aurais-je été եղած պիտի
պիտի ըլլայի՞ ըլլայի՞

Յ. — Երբ բայը հարցական ու բացատրական է միանգամայն, հարցական ձեւէն առաջ ne և դերանունէն ետքը pas կը դրուի :

INDICATIF PRÉSENT — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

N'ai-je pas ?	չունի՞մ	Ne suis-je pas ?	չե՞մ
N'as-tu pas ?	չունի՞ս	N'es tu pas ?	չե՞ս
N'a-t-il pas ?	չունի՞	N'est-il pas ?	չէ՞
N'avons-nous pas ?	չունի՞նք	Ne sommes-nous pas ?	չենք

IMPARFAIT — ԱՆԿԱՍԱՐ

N'avais-je pas ? չունէի՞ս կըլն N'étais-je pas ? չէի՞ս կըլն

PASSÉ DÉFINI — ԱՆՑԵԱԼ ԿԱՏԱՐԵԱԼ

N'eus-je pas ? չունեցայ՞ Ne fus-je pas ? չեղայ՞

FUTUR — ԱՊԱՌՆԻ

N'aurai-je pas ? չի՞ պիտի Ne serai-je pas ? չի՞ պիտի
ունենամ ըլլամ

PASSÉ INDÉFINI — ԱՆՑԵԱԼ ԱՆՈՐՈՇ

N'ai-je pas eu ? չունեցայ՞ N'ai-je pas été ? չեղայ՞

PLUS-QUE-PARFAIT — ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ

N'avais-je pas eu ? ունեցած չէի՞ N'avais-je pas été ? եղած չէի՞

FUTUR ANTÉRIEUR — ԱՆՑԵԱԼ ԱՊԱՌՆԻ

N'aurai-je pas eu ? չպիտի ունեցած ըլլամ N'aurai-je pas été ? եղած պիտի չըլլամ

CONDITIONNEL PRÉSENT — ԹԷՍԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

N'aurais-je pas ? չի՞ պիտի ունենայի Ne serais-je pas ? չի՞ պիտի ըլլայի

CONDITIONNEL PASSÉ—ԹԷԱԿԱՆ ԱՆՅԵԱԼ

N'aurais-je pas eu? ունե- N'aurais-je pas été? եղած
ցած չի պիտի ըլլայի չի պիտի ըլլայի

2. Թ Է Ա Կ Ա Ն 2 Ե Ի

Si (եթէ) չաղկապէն ետքը ֆրանսերէնի մէջ
թէական (conditionnel) չի դար, այլ սահման-
ականին սեկսսարը կամ գերականսարը. ոտով
չըսուիր si j'aurais կամ si je serais, այլ կ'ըս-
ուի si j'avais կամ si j'étais.

Պ Ա Ր 2 Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ

Si j'avais եթէ ունենայի	Si j'étais եթէ ըլլայի
Si tu avais » ունենայիր	Si tu étais » ըլլայիր
S'il avait » ունենար	S'il était » ըլլար
Si nous avions » ունենայինք	Si nous étions » ըլլայինք
Si vous aviez » ունենայիք	Si vous étiez » ըլլայիք
S'ils avaient » ունենային	S'ils étaient » ըլլային

ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿ

Si j'avais eu եթէ ունեցած Si j'avais été եթէ եղած
Si tu avais eu etc. [ըլլայի Si tu avais été. etc. [ըլլայի

Դիտող. — Avoir բային չորս ձեւերը գոյականով մը խո-
նարհել, զոր օր. J'ai le livre, ai-je le livre? Je n'ai pas le livre
n'ai-je pas le livre? — Իսկ Être բայը ածականով մը, զոր օր. Je
suis grand, je ne suis pas grand, suis-je grand? ne suis-je pas
grand?

Բ Ա Ռ Ե Ր

le plaisir հաճոյքը	la faute սխալը, յանցանքը
la nouvelle լուրը	malheureux (se) դժբաղդ
la lettre նամակը, տառը	très շատ (ածականով)
le bonheur երջանութիւնը	appliqué (ée) փութաջան
le chagrin վիշտը	mécontent (le) դժգոհ
les parents ծնողքը	mangé կերած
le tailleur դերձակը	hier երեկ
l'affaire (իգ.) դործը	demain վաղը
le jour օրը	chez քովը, տունը
la visite այցելութիւնը	posséder ունենալ
la version թարգմանութիւնը	l'église (իգ.) եկեղեցին
le soin խնամքը	avoir soin de... խնամք
	տանիկ (բանի մը)
quand երբ	pourquoi ինչո՞ւ
triste ախուր	

ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՅԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

ԽԱՌՆ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀՐԱՀԱՆԳ 18

J'ai un ami. — As-tu aussi un ami? — Nous avons
des amis. — Avez-vous aussi des amis? — N'êtes-vous
pas heureux? — Non, nous ne sommes pas heureux,
nous sommes très malheureux. — Autrefois nous étions
heureux. — Vous n'êtes pas riches. — Tu as été pau-
vre. — Il a été riche. — Avez-vous eu des cerises? —

Avez-vous eu le plaisir de voir votre père ?— Non, nous n'avons pas eu ce plaisir.— Vous n'avez pas été appliqués.— Tu as été malade.— Je n'ai pas été malade longtemps.— Elles n'ont pas reçu la lettre.—N'étais-tu pas chez le tailleur ?— J'étais chez le tailleur.— N'étiez-vous pas chez le maître de musique ?—Il n'était pas à la maison.— Nous n'avons pas été malades.— Nous ne serons pas paresseux.— Il ne serait pas malade.— Il n'aurait pas été malade, s'il n'avait pas mangé des cerises.— Sa mère ne serait-elle pas contente, s'il était appliqué ?—

ՀԲԱՀԱՆԳ 19

Բարեկամ մը ունենալու երջանկութիւնը ունինք.— Երջանիկ չենք.— Երկար ատեն հիւանդ եղա՞ք.— Վեց օր հիւանդ եղանք.— Շատ հաճոյք չունեցա՞ք.— Քոյրս քիչ ստակ ունեցած էր.— Աւելի վիշտ ունեցած էինք.— Նամակ մը ընդունեցա՞ք.— Անոնք հարուստ պիտի ըլլան.— Անոնք (իգ) աղքատ պիտի ըլլային.— Երջանիկ պիտի ըլլայիր, եթէ հարուստ ըլլայիր.— Երէկ այցելութիւն մը ունեցայ.— Վաղը այցելութիւն մը պիտի ունենանք.— Եկեղեցին էիք.— Դպրոցն էին : — Գոհ պիտի ըլլայիր, եթէ բարեկամը երջանիկ ըլլար : — Գոհ չպիտի ըլլաս.— Բարեկամ մը չունեցաք : — Գոհ եղիր, բարեկամս.— Գոհ (յգ) եղէք.— Դժգոհ մի՛ ըլլաք, աղա՛քս.— Գոհ ըլլանք.— Զգեստներուդ խնամք տա՛ր.— Երջանիկ չպիտի ըլլայինք, եթէ շատ բարեկամ (իգ) չունենայինք.— Գոհ պիտի ըլլայինք, եթէ մեր թարգմանութիւնը առանց սխալի եղած ըլլար.— Մայրս շատ դժբաղդ պիտի ըլլար,

եթէ եղբայրներս հիւանդ եղած ըլլային.— Ան (իգ) շատ դոհ չպիտի ըլլար, եթէ քոյրերս ալ հոս ըլլային.— Դերձակին այցելութիւնը չընդունեցա՞ք :

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Avez-vous eu une visite ? Oui, monsieur, nous avons eu une visite.
Eûtes-vous hier une visite ? Non, monsieur, j'aurai demain une visite.
Quand avez-vous été au jardin ? Nous avons été au jardin hier.
Jean, seras-tu content ? Oui, monsieur, je serai très content.
Avez-vous reçu une lettre ? J'ai reçu une lettre de Paris.
Avez-vous un ami ? Nous avons beaucoup d'amis.
Où a été ton ami Pierre ? Il a été chez le tailleur.
Vos parents sont-ils riches ? Non, madame, ils sont pauvres.
N'êtes-vous pas contents ? Non, nous sommes mécontents.
Où avez-vous été hier ? Nous avons été à l'église.
Où serez-vous demain ? Nous serons à l'école.
Ta sœur a-t-elle été malade ? Oui, elle a été longtemps malade.

Où avez-vous votre habit ?	Mon habit est chez le tailleur.
Aviez-vous des affaires?	Oui, nous avons beaucoup d'affaires.
Pourquoi êtes-vous mécontents ?	Nous avons eu une triste nouvelle.
Pourquoi avez-vous du chagrin?	Notre mère est très malade.
Serais-tu content, si tu avais beaucoup de livres?	Oui, monsieur, je serais très content.
Avez-vous soin de vos livres ?	Oui, j'ai toujours soin de mes livres et de mes cahiers.
Quand aurons-nous le plaisir d'être avec vous?	Nous aurons demain le bonheur d'être ici.
Ne serais-je pas malade si j'avais mangé beaucoup de fruits ?	Oui, mon enfant, tu serais malade, si tu avais mangé beaucoup de fruits.
Ta version ne serait-elle pas sans faute, si tu avais été appliqué ?	Oui, madame, ma version aurait été sans faute, si j'avais été appliqué.

ԴԱՍ ԺԱ.

ՈՐՈՇԻՉ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

ADJECTIFS DÉTERMINATIFS

Որոշիչ ածականները կը ծառայեն գոյականը բացարձակ ճշգրտութեամբ որոշելու և անկէ առաջ կը դրուին յօդի տեղ ու կը հղովուին de և à նախադրութիւններով :

Որոշիչ ածականները չորս տեսակ են.

1. Յնչական 2. Հարցական 3. Ստացական և 4. Թոռական ածականներ :

ՅՈՒՑԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

(ADJECTIFS DÉMONSTRATIFS)

Յուշական ածականները հետեւեալներն են.

Եզակի արական	Եզակի Իգական	Յոսկական
Ce այս	cette	ces
Ce... ci այս	cette... ci	ces... ci
Ce... là այդ, այն	cette... là	ces... là
Le même նոյն	la même	les mêmes
L'autre միւսը	l'autre	les autres

Հ Ո Լ Ո Վ Ո Ւ Մ

Եզակի

Ուղ. և Հայց.	ce livre	այս գիրքը
	cette plume	այս գրիչը

Սեն. և Բագ. de ce livre այս գիրքին, այս գիրքէն
de cette plume այս գրիչին, այս գրիչէն
Տրակ. à ce livre այս գիրքին
à cette plume այս գրիչին

Յոֆնակի

Ուղ. և Հայց. ces livres այս գիրքերը
ces plumes այս գրիչները
Սեն. և Բագ. de ces livres այս գիրքերուն, այս գիր-
քերէն
de ces plumes այս գրիչներուն, այս գրիչներէն
Տրակ. à ces livres այս գիրքերուն
à ces plumes այս գրիչներուն

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Ce chapeau այս գլխարկը ces chapeaux այս գլխարկ-
ները

cette femme այս կինը ces femmes այս կիները
ce cahier-ci այս տետրակը ces cahiers-ci այս տետ-
րակները

cette fleur-là այդ ծաղիկը ces fleurs-là այդ ծաղիկները
le même arbre նոյն ծառը les mêmes arbres նոյն ծա-
ռերը

l'autre enfant միւս տղան les autres enfants միւս տղաքը

ԾԱՆՈԹ. — Եղակի արականի մէջ ձայնաւորով կամ
անձայն հ ու սկսող բառէ մը առաջ cet կը դրուի փո-
խանակ ce ի, ինչպէս. cet enfant փոխանակ ce enfant
cet homme փոխանակ ce homme. և այն :

ՀԱՐՅԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆ (ADJECTIF INTERROGATIF)

Հարցական ածականն է quel? որ կը նշա-
նակէ ո՞ր, ի՞նչ և կ'ըլլայ եղակի արականի մէջ
quel? եղակի իգականի մէջ quelle? յոքնակի
արականի մէջ quels? և յոքնակի իգականի մէջ
quelles? զոր օրինակ.

quel livre? ի՞նչ գիրք, quelle fleur? ո՞ր ծաղիկը,
ո՞ր գիրքը
quels livres? ո՞ր գիրքերը quelles fleurs? ո՞ր ծաղիկները
և կը հօլովուի de և à նախադրութիւններով.
de quel homme? ո՞ր մարդուն, ո՞ր մարդէն
à quelle femme? ո՞ր կնոջ
de quels enfants? ո՞ր տղաքներուն, ո՞ր տղաք-
ներէն.
à quelles villes? ո՞ր քաղաքներուն ևն.

Quel հարցական ածականը իր գոյականէն
կը զատուի՝ երբ être բայով գործածուի և գո-
յականը արդէն ուրիշ որոշիչ ածական մը կամ
յօդ մը ունենայ իրմէ առաջ, ինչպէս.

quel est votre nom? ի՞նչ է ձեր անունը
quelle est cette fleur? ի՞նչ է այս ծաղիկը
quels sont les enfants de որո՞նք են ձեր զրացիին
votre voisin? տղաքը

Quel *իբր* ձայնարկութիւն ալ կը գործածուի
և կը նշանակէ *իկնյ, րրիսն*, զոր օրինակ.

quel enfant !

իհնչ աղայ

quel joli chien !

իհնչ գեղեցիկ շուն

Բ Ա Ռ Ե Ր

la plante բոյսը

la couleur գոյնը

le champ դաշտը

la fille աղջիկը

l'heure (իգ.) ժամը

la terre երկիրը

l'œuf (ար.) հաւկիթը

le chat կատուն

le bœuf եզը

la vache կովը

haut (իգ. haute) բարձր

grand (իգ. grande) մեծ

(յոյս. — grands, grandes)

la tête գլուխը

donnez տուէ՛ք

le jardinier պարտիզպանը

beau (իգ. belle գեղեցիկ)

trop չափազանց

mettez դրէ՛ք

le morceau կտորը, պատասաը connaissez-vous ? կը ճանչ-

նա՞ք, գիտե՞ք .

Վ Ա Ր Ժ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ՀՐԱՀԱՆԳ 20

Ce verre est grand.— Cette pomme-ci.— Cet homme-là.— Ces bas.— Ces bottes-là.— Cette boîte est sur la table.— Ces enfants sont pauvres.— Le frère de cet homme.— La tête de cette fille.— Le cahier de cet enfant.— La porte de ce jardin.— Les

fruits de ces arbres.— Donnez un verre de vin à cet enfant-là.— J'ai reçu des pommes de ce jardinier.— La même couleur.— Nous avons acheté les mêmes plumes.— Quels livres avez-vous? Ma sœur a lu ce livre.— J'ai vu ces chiens-là.— Nous avons vu cet homme-ci à Paris.— Quel beau cheval! — Quelle belle fleur! — La porte de cette maison est très grande.— Les arbres de ce jardin sont très hauts.— Quelle heure est-il? (ժամը քանի՞ն է).— Il est une heure.— Il est trois heures.— A quelle heure? — A la même heure.—

ՀՐԱՀԱՆԳ 21

1. Այս մարդը հարուստ է.— Այս կինն ալ հարուստ է.— Այս աղան աղքատ է.— Այս կինը գո՛հ չէ.— Այս ծառը շատ բարձր է.— Այդ ծառերը շատ բարձր չեն.— Այս զգեստը գեղեցիկ է.— Այս գոյները շատ գեղեցիկ (belles) են.— Այս ծաղիկին գոյնը գեղեցիկ է.— Իհնչ մեծ դաշտ.— Այս մարդուն դաշտը շատ մեծ է.— Այդ աղջկան գլխարկը չափազանց մեծ է.— Այս պատուհները այդ տղուն տուէ՛ք.— Այս գիրքերը այդ սեղանին վրայ դրէ՛ք.

2. Այս եզերը այն կովերէն աւելի մեծ են (աւելի մեծ են քան այն կովերը).— Հացը այս տղուն տուէ՛ք.— Այս գիրքերը նոյն դպրոցականներուն տուի.— Այս տղուն հայրը շատ բարի է.— Իհնչ մեծ դուռ.— Այս աղջիկ-ներուն հաճոյքը շատ մեծ է.— Այս սագերուն հաւկիթ-ները շատ մեծ են.— Այս պանիրէն կտոր մը տուէ՛ք այս

տղուն. — Այս ոսկի մատանին այս կնոջն (sr.) է. — Այս չիշին մէջ քիչ գինի կայ. — Ժամը քանին է. — Ժամը հինգն է. — Նոյն գիրքերը կարդացինք. — Նոյն աղջիկը տեսայ. — Միւս տղան ալ տեսայ. — Եղբայրս այս մարդուն հետ կը բնակի:

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

A qui est ce canif?	Il est à cet enfant.
A qui sont ces gants?	Ils sont à ces filles-là.
Où est la fille de cette femme?	Elle est au jardin.
Connaissez-vous cette fleur?	Oui, monsieur, cette fleur est une rose.
Connaissez-vous le père de ce garçon-là?	Non, mais je connais sa mère.
Quel papier voulez-vous?	Donnez-moi ce papier-là.
Ces plumes-ci sont-elles bonnes?	Oui, elles sont très bonnes.
L'église est-elle haute?	Oui, elle est très haute.
Quelle est cette lettre?	C'est une lettre de ma tante.
A qui donnez-vous ces fleurs?	Je donne ces fleurs à cette fille-ci.
A qui donnez-vous ces crayons?	Je donne ces crayons à ce garçon-là.
Voulez-vous ces gants-ci ou ces gants-là?	Donnez-moi ces gants-là.
Quelle heure est-il?	Il est quatre heures.
Quelle heure avez-vous?	J'ai trois heures.

ԴԱՍ ԺԲ.

ՍՏԱՑԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

(ADJECTIFS POSSESSIFS)

Ստացական ածականները, որ գոյականէն առաջ դրուելով՝ անոր որո՛ւնն ըլլալը կը ցուցնեն, և սեռով ու թիւով կը համաձայնին անոր հետ, հետեւեալներն են.

եզ. առ.	mon	իմ	եզ. իգ.	ma	Յոթ. — mes
»	ton	քու	»	ta	» tes
»	son	իւր	»	sa	» ses
»	notre	մեր	»	notre	» nos
»	votre	ձեր	»	votre	» vos
»	leur	իրենց	»	leur	» leurs

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Mon père, ta mère, ses frères mes sœurs են.

ԴԻՏՈՂ. — 1. Եղակի իգական ma, ta, sa-ի փոխարէն, հնչումի քաղցրութեան համար, mon, ton, son կը գործածուի, երբ իրենցմէ հոգը եկող բարձր ձայնաւորով մը կամ համար հ ու լ մը սկսի, ինչպէս.

Mon école փոխանակ ma écoleի, son église փոխանակ sa égliseի, ton heure փոխանակ ta heureի.

2, Ses և leurի գործածութիւնները պէտք չէ շփոթել: Ses կը գործածուի յոքնակի գոյականի մը հետ՝

երբ ստացողը եղակի է. *ինչպէս mon père a donné ses livres à votre frère, հայրս իր գիրքերը անկէ տալու: Իսկ leur և leurs կը գործածուին՝ երբ ստացողը յոքնակի է, ինչպէս. mes frères ont donné leur livre կամ leurs livres à votre sœur, եղբայրներս իրենց գիրքը կամ գիրքերը անկէ քոքը տուին:*

3. Votre և vos քաղաքավարութեան համար կը գործածուին ton, ta, tes, տեղ, ինչպէս.

Votre père	փոխանակ	ton père
Votre plume	»	ta plume
Vos livres	»	tes livres
Vos sœurs	»	tes sœurs

4. Monsieur (պարոն), Madame (սիկին), Mademoiselle (օրիորդ) և անոնց յոքնակները (Messieurs, Mesdames, Mesdemoiselles) ստացական ածականով մը գործածուած ստան՝ ածականէն առաջ կը դրուին, ինչպէս.

Monsieur votre frère	ձեր պարոն եղբայրը
Madame votre mère	ձեր տիկին մայրը
Mademoiselle ta sœur	օրիորդ քոքը
Messieurs nos amis	մեր պարոն բարեկամները

ՀՈԼՈՎՈՒՄՆ

Ստացական ածական ունեցող դոյականներն ալ կը հօլովուին ցուցական ածական ունեցողներուն պէս, մի միայն de և à նախադրութեանց յաւելումով, ինչպէս.

Եղակի

Ուղ. և Հայց. Mon père հայրս, ta mère մայրդ
Սեռ. և Բաց. de mon père, հօրս, հօրմէս de ta mère
մօրդ, մօրմէդ
Տրակսն à mon père հօրս à ta mère մօրդ

Յոքնակի

Ուղ. և Հայց. ses frères իր եղբայրները
Սեռ. և Բաց. de ses frères իր եղբայրներուն, եղ-
բայրներէն
Տրակսն à ses frères իր եղբայրներուն

Նշանակէս

Monsieur mon père, de monsieur mon père,
à monsieur mon père, mademoiselle ta cousine, de
mademoiselle ta cousine, à mademoiselle ta cousine.

Բ Ա Ռ Ե Ր

la montre ժամացույցը (զըր- պանի)	mis գրած
la corbeille կոլովը	la bourse քսակը
la pierre քարը	la canne գաւազանը, և- ղէզը
la caquette գլխանոցը	le maître տէրը, դասատուն
le lit անկողինը	la souris մուկը
la poche գրպանը	la cuisine խոհանոցը
le grand père հաւը, մեծ հայրը	immortel (իգ. elle) անմահ l'âme (իգ.) հոգին
la grand' mère հանին, մեծ մայրը	trouvé գտած déchiré պատռտած

perdu կորսնցուցած merci շնորհակալ եմ
arrivé (իդ. ée) հասած, եւ le théâtre թատրոնը
կամ parti (իդ. ie) մեկնած
voulez-vous ? կ'ուզէ՞ք

ՎԱՐԺՈՒԹԻՆԵՆՐ

ՀՐԱՀԱՆԳ 22

Mon père est bon. — Ma sœur est bonne. — Ton ami est grand. — Ta plume n'est pas grande. — Notre oncle a été riche. — Madame votre tante n'est pas pauvre. — Ces enfants sont très appliqués; leurs parents seront contents. — Ton cousin est arrivé. — Les mères ont donné des cadeaux à leurs enfants. — Ces enfants ont perdu leur mère. — Notre grand'mère a perdu sa bourse. — Mon oncle a trouvé la bourse de votre grand' mère. — Madame votre mère est arrivée. — Mademoiselle ta sœur est partie. — Mon canif est dans ma poche. — J'ai vu votre livre sur la table de votre maître. — Ma sœur a trouvé la casquette de monsieur votre frère devant la porte du jardin. — Le jardinier a vendu ses fruits et ses fleurs. — Les jardiniers ont mis leurs corbeilles sur cette table. — J'ai trouvé une grande pierre dans la poche de votre habit.

ՀՐԱՀԱՆԳ 23

1. Գիրքս ու գրիչս ո՞ւր են. — Գիրքերդ և գրիչներդ հոս են. — Իր պարտէզը մեծ է, բայց մեր պարտէզները պզտիկ են. — Ձեր պարտէզը գեղեցիկ է. — Ձեր

ծաղիկները հոս չեն. — Տիկին հօրաքոյրս իր ժամացոյցը կորսնցուց. — Մեր քոյրերը իրենց գլխարկներն ու ձեռնոցները գտան. — Այս դպրոցականները իրենց տետրակները կորսնցուցին. — Այս շունը իր տէրը կորսնցուց. — Այս կատուն մուկ մը գտաւ խոհանոցին մէջ. — Պարտէզս մեծ չէ. — Ձեր տիկին մայրը ո՞ւր է. — Հոգիս անմահ է. — Այս զմեկին դպրոցիս չլսան առջև գտայ.

2. Ահաւաստի գաւազանդ. — Հագուստս լաւ է. — Հօրեղբորորդիս վաղը Բարիդ պիտի ըլլայ. — Մեր քոյրերը իրենց տետրակները պատուեցին. — Ձեր տիկին մօրը ձեռնոցները ո՞վ պատուեց. — Հայրս ձեր պարոն եղբորմէն նամակ մը ընդունեցաւ. — Ձեր օրիորդ քոյրը ո՞ւր է. — Քոյրս պարտէզն է ձեր տիկին մօրը հետ.

ԶՐՈՒՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Où est mon frère ?	Il est allé au théâtre.
Où est ton livre ?	Il est sur votre table.
Qui a perdu sa casquette ?	Mon ami Jean a perdu hier sa casquette.
De qui est cette lettre ?	Elle est de notre grand-père.
Qui a trouvé mes crayons ?	Paul a trouvé vos crayons.
Qui a vu mon chien ?	J'ai vu votre chien, il était devant la fenêtre de ma sœur.
A qui est cette canne ?	Elle est à monsieur votre oncle.
A qui sont ces gants ?	Ils sont à madame votre tante.

Voulez-vous ces fleurs ? Non, merci.
 Où était monsieur votre père ? Il était à Berlin, mais aujourd'hui il est parti.
 Où serez-vous demain ? Nous serons demain à notre école.
 Où as-tu trouvé ta bourse ? J'ai trouvé ma bourse dans la poche de mon manteau.
 Avez-vous été dans votre champ ? Non, monsieur, nous avons été dans notre jardin.
 Qui est arrivé aujourd'hui ? La fille de mon oncle est arrivée de Paris.
 De qui avez-vous reçu cette canne ? Cette canne est un cadeau de mon cousin.
 Où sont les enfants de nos voisins ? Ils sont au jardin de leur oncle avec leurs amis.
 Avez-vous vu mes plumes ? Oui, elles étaient sur votre chaise.

ԴԱՍ ԺԴ.

ԹՈՒԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

(ADJECTIF NUMEREAUX)

Թուական ածականները ֆրանսերէնի մէջ երեք տեսակ են. 1. Բացարձակ քուակականներ 2. Դասական քուակականներ և 3. Անորոշ քուակականներ:

ՅՕԴՈՒԱԾ Լ.

ԲԱՑԱՐՁԱԿ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ -- NOMBRES CARDINAUX

Un, հգ. uno	մէկ
deux	երկու
trois	երեք
quatre	չորս
cinq	հինգ
six	վեց
sept	եօթը
huit	ութ
neuf	ինը
dix	տասը
onze	տասըմէկ
douze	տասներկու
treize	տասներեք
quatorze	տասըչորս
quinze	տասըհինգ
seize	տասըվեց
dix-sept	տասըեօթը
dix-huit	տասըութ
dix-neuf	տասըինը
vingt	քսան
vingt-et-un	քսան և մէկ
vingt un	»
vingt-deux	քսաներկու
vingt-trois	քսաներեք
vingt-quatre	քսանուչորս
vingt-cinq	քսանուհինգ
trente	երեսուն

quarante
cinquante
soixante
soixante-dix
soixante-onze
soixante-douze
soixante-treize
soixante-quatorze
soixante-quinze
soixante-seize
soixante-dix-sept
soixante-dix-huit
soixante-dix-neuf
quatre-vingts
quatre-vingt-et-un
quatre-vingt-deux
quatre-vingt-dix
quatre-vingt-onze
quatre-vingt-deuze
quatre-vingt-treize
cent
cent-un
cent-et-un
cent deux
deux cents
trois cents
quinze cents
mille, mil
un million

քառասուն
չիսուն
վաթսուն
եօթանասուն
եօթանասունեւմէկ
եօթանասուներկու
եօթանասուներեք
եօթանասունեւչորս
եօթանասունեւչինգ
եօթանասունեւվեց
եօթանասունեւեօթը
եօթանասունեւութ
եօթանասունեւինը
ութսուն
ութսունեւմէկ
ութսուներկու
իննսուն
իննսունեւմէկ
իննսուներկու
իննսուներեք
հարիւր
հարիւրմէկ
»
հարիւրերկու
երկուհարիւր
երեքհարիւր
հազարչինգհարիւր
հազար
մէկ միլիոն

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Un livre գիրք մը
cinq enfants չինգ տղաք
une plume գրիչ մը
trente-six chevaux երեւ
սունեւվեց ձի
trois cent quatre-vingt- երեք հարիւր իննսունեւ
seize noix վեց ընկոյզ

Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Մ 2.

ԲԱՅԱՐՁԱԿ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Դ Ի Տ Ո Ղ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ե Ր

1.—Բացի cent և quatre-vingtէ, միւս բո-
լոր թուական ածականները գոյականներու առջև
անփոփոխ կը մնան:

Cent իր ծայրը s մը կ'առնէ՝ երբ իրմէ
անմիջապէս առաջ ուրիշ թուական ածական մը
կայ և իրմէ ետքը գոյական մը դայ, ինչպէս.
cent piastres հարիւր դահեկան
trois cents piastres երեք հարիւր դահեկան
trois cent quarante piastres երեք հարիւր քառասուն
դահեկան

Նոյնպէս quatre-vingt իր ծայրը s մը կ'առ-
նէ, երբ իրմէ անմիջապէս վերջը գոյական մը
դայ, ինչպէս.

quatre-vingts écoliers ութսուն աշակերտ
quatre-vingt-deux écoliers ութսուներկու աշակերտ

2.—Mille (հազար) յոգնակի մէջ անփո-
փոխ է, ինչպէս.

Mille piastres հազար դահեկան
trois mille piastres երեք հազար դահեկան
ԾԱՆՈԹ.— Տարեթիւերու մէջ փոխանակ mille ե mil կը գործածուի, ինչպէս.

L'an mil huit cent cinquante 1850 տարին

3.— Տարեթիւերը ֆրանսերէնի մէջ ընդհանրապէս en նախադրութիւնով կը բացատրուին և երբեմն ալ իրենցմէ առաջ առանց en նախադրութեան՝ պարզապէս l'an (սարիւ) գրուելով, ինչպէս.

1848 ին } en mil huit cent quarante-huit
l'an mil huit cent quarante-huit

4.— Հայերէնի մէջ անցեալ ժամանակ որոշելու համար գործածուած առաջ բառը ֆրանսերէնի մէջ il y a (կայ)ով կը թարգմանուի, ինչպէս.

Il y a cinq ans հինգ տարի առաջ

Il y a deux heures երկու ժամ առաջ

5.— Ֆրանսերէնի մէջ սարիւ յայտնելու մասնաւոր եղանակ մը կայ. փոխանակ ըսելու հիմնօք սարու եւ, վեց սարու եւ, եօթը սարու է ևն. կ'ըսուի j'ai cinq ans (հիմնօք սարի ունիւմ), tu as six ans (վեց սարի ունիւ) il a sept ans (եօթը սարի ունի) ևն:

Նոյնպէս տարիքը հարցուելու համար կ'ըսուի quel âge as-tu?, ի՞նչ սարիւ ունիւ փոխանակ քանի՞ սարու եւ ըսելու.

quel âge avez-vous? քանի՞ տարու ես կամ էք.

quel âge a votre frère? եղբայրդ քանի՞ տարու է:

6.— Բացարձակ թուականներէն կը շինուին կարգ մը հաւաքական թուականներ.

une huitaine	ութեակ մը, ութ հատ
une dixaine	տասնեակ մը, տասը հատ
une douzaine	երկուստանեակ մը, տասներկու հատ
une quinzaine	հնգեստանեակ մը, տասընչորս հատ
une vingtaine	քսանեակ մը, քսան հատ
une centaine	հարիւրեակ մը, հարիւր հատ
un millier	հազարեակ մը, հազար հատ

ԾԱՆՈԹ.— Այս հաւաքական թուականները իրենցմէ ետքը de կ'առնեն, երբ գոյականով մը գործածուին, ինչպէս. une douzaine de bas, երկուստանեակ մը գուշակ, une vingtaine d'enfants քսան սղայ, քսանի չորս սղայ. ևլն.

Huitaine և quinzaine, առանձին գործածուելով, կը նշանակեն նաև ոչք or, քսաներկու or:

Բ Ա Ռ Ե Ր

l'âge (ար.) տարիքը	le jour օրը, ցերեկը
l'an (ար.) տարին	la journée օրը, ցերեկը
l'année (իգ.) տարին	la nuit գիշերը
le cochon խոզը	le mois ամիսը
la brebis ոչխարը	vivait կ'ապրէր
le lièvre հապաստակը	mourut մեռաւ
le chevreuil այծեամբ	une fois մէկ անգամ
l'habitant (ար.) բնակիչը	encore դեռ, դարձեալ
né (ար.) née (իգ.) ծնած	font կ'ընեն
la minute վայրկեանը	ou կամ
la fièvre ջերմը, տենդը	le veau հորթը
environ գրեթէ	tué զարկած, սպաննած

la semaine շաբաթը	Jésus Christ Յիսուս Իրիստոս
la ferme ագարակը	le poulet վառեակը
le beurre կարագը	la livre լիարը, ոսկին (դրամ)
la page էջը	la ligne տողը
la dent ակռան	le doigt մատը
le pied ոտքը, ոտնաչափը	la rue փողոցը
la hauteur բարձրությունը	

Վ Ա Ր Ժ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ե Ն Ր

Հ Ր Ս Հ Ա Ն Գ 24

J'ai trois fils.— Vous aviez quatre filles.— Mon oncle a eu dix enfants, six filles et quatre garçons.— L'oncle de mon voisin a perdu cinq fils et deux filles.— Nous aurons demain trente six bœufs, quarante-deux vaches, quatre-vingt quatre veaux et soixante-seize cochons.— Notre voisin a eu trois cent quatre-vingt quinze brebis.— Combien de lièvres avez-vous tués?— Nous avons tué vingt-trois lièvres et quatorze chevreuils.— Sept et huit font quinze.— Vingt-quatre et trente six font soixante! — Quatre fois huit font trente-deux. — Sept fois neuf font soixante trois. — Vingt-et-une fois trente-deux font six cent soixante-douze. — Je suis né en 1814, et mon frère en 1818,— Ma sœur est née en 1896.— La ville de Londres a 10,000 rues, 6,000 églises, 249,500 maisons et plus de quatre millions d'habitants.— Lycurgue vivait en 880 avant Jésus-Christ.—

L'an a douze mois.— Le mois a trente jours.— La semaine a sept jours. — Le jour a vingt-quatre heures. — L'heure a soixante minutes. — Mon frère a acheté une quinzaine de livres et une douzaine de bas.—Il y a une centaine d'élèves dans cette école.

Հ Ր Ս Հ Ա Ն Գ 25

1. Հօրեղբորսդիս 54 ոչխար ունի իր ագարակին մէջ.— Հօրեղբորաղջիկս 36 խոզ ունէր, բայց 18 խոզ կորսնցուց.— Շաբաթը եօթն օր է.— Երեսուն օրը ամիս մը կ'ընէ.— 12 ամիսը կամ 52 շաբաթը տարի մըն է (սարի մը կ'ընեն).— Տարին 365 օր է.— Եւ 1887ին ծնայ և 25 տարեկան եմ.— Քոյրս 18 տարեկան է.— Ան 1894ին ծնաւ.— Երեք անգամ 9 քանի՞ կ'ընէ.— Երեք անգամ 9 կ'ընէ 27.— 6 անգամ 8 կ'ընէ 48.— 35 և 42 կ'ընէ 77.— 125 և 264 քանի՞ կ'ընէ.— Մայրս երեկ ջերմ ունեցաւ.— 2 վառեակ, ասանեակ մը հաւկիթ և քիչ մը կարագ գնեցինք:

2. Օրը 24 ժամ և ժամը 60 վայրկեան է.— Պետրոսին 28 և Արամին 30 դահեկան տուէք.— Ահաւասիկ 30 գրիչ.— Ահա 200 լիար շաքար.— Հայրս այս մարդուն 480 ոսկի տուաւ.— Մեր բարեկամը 80 ձի ունի.— Եղբայրս 1906ին ծնաւ.— Հայրս 1880ին մեռաւ.— Երեկ 12 այծեամ և 74 նապաստակ սպաննեցինք.— Այս քաղաքը 13502 բնակիչ ունի.— Այս տունը 3 դուռ և 20 պատուհան ունի.— Ձեր դրացիին պարտէզին մէջ 45է աւելի ծառ կայ.— Այս գիրքը 280 էջ է (ունի).— Մարդը 32 Այս գիրքին էջերը 36 տող են (ունին).— Մարդը 32

սկուայ ունի.— Ձեռքը հինգ մատ է (ունի).— Ոչխարը
4 ոտք ունի.— Վառեակը երկու ոտք ունի:

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Combien de fils votre oncle a-t-il ?	Il a encore trois fils.
Combien d'enfants avait-il ?	Il avait sept enfants.
Où sont vos deux cousines ?	Elles sont à l'église.
Combien de maisons y a-t-il dans cette rue ?	Cette rue a plus de quarante maisons.
Combien d'habitants a la ville de Londres ?	Elle a plus de quatre millions d'habitants.
Quelle est la hauteur de cette maison ?	Elle a 327 pieds de hauteur.
Combien font 5 et 7 ?	5 et 7 font 12.
Combien font 15 et 25 ?	15 et 25 font 40.
Combien font 6 fois 8 ?	6 fois 8 font 48.
Quel âge avez-vous ?	J'ai quatorze ans.
Quel âge a votre sœur ?	Elle a 18 ans.
Dans quelle année est-elle née ?	Elle est née en 1994
Combien d'argent avez-vous reçu de votre père ?	J'ai reçu 200 piastres.
Combien de jours a une année ?	Une année a 365 jours et 6 heures.
Combien de semaines font un mois ?	Quatre semaines et deux ou trois jours font un mois.

Combien de mois font une année ?	Douze mois font une année.
Votre cousine a-t-elle beaucoup de veaux ?	Elle a six veaux et trois brebis.
Ton frère a-t-il assez d'argent ?	Oui, il a plus de 80 piastres.

ԴԱՍ ԺԴ.

ԴԱՍԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

(NOMBRES ORDINAUX)

Դասական թուականները կը շինուին, բացի մէկքանիէն, բացարձակ թուականներուն ծայրը աւելցնելով ième մասնիկը, որ կը համապատասխանէ հայերէնի յորդ կամ երորդ մասնիկին:

Դասական թուականներն ալ, բացարձակ թուականներուն պէս, գոյականէն առաջ կը դրուին, բացի յատուկ անուններու հետ գործածուելու պարագային:

Ֆրանսերէնի դասական թուականները հետեւեալներն են.

Le premier (իզ. la première) առաջին
le second, la seconde երկրորդ
le, la deuxième »

le troisième	երրորդ
le quatrième	չորրորդ
le cinquième	հինգերորդ
le sixième	վեցերորդ
le septième	եօթներորդ
le huitième	ութերորդ
le neuvième	իններորդ
le dixième	տասներորդ
le onzième	տասնեւմէկերորդ
le douzième	տասներկուերորդ
le treizième	տասներեքերորդ
le quatorzième	տասնեւչորսերորդ
le quinzième	տասնեւհինգերորդ
le seizième	տասնեւվեցերորդ
le dix-septième	տասնեւեօթներորդ
le dix-huitième	տասնեւութերորդ
le dix-neuvième	տասնեւիններորդ
le vingtième	քսաներորդ
le vingt-unième	քսանեւմէկերորդ
le vingt-deuxième	քսաներկուերորդ
le trentième	երեսուներորդ
le quarantième	քառասուներորդ
le cinquantième	լիսուներորդ
le soixantième	վաթսուներորդ
le soixante-dixième	եօթանասուներորդ
le soixante-onzième	եօթանասունեւմէկերորդ
le soixante-douzième	եօթանասուներկուերորդ
le quatre-vingtième	ւթսուներորդ
le quatre-vingt-unième	ութսունեւմէկերորդ
le quatre-vingt-dixième	իննսուներորդ

le centième	հարիւրերորդ
le cent-unième	հարիւրմէկերորդ
le cent-deuxième	հարիւրերկուերորդ
le cent-vingtième	հարիւրքսաներորդ
le deux-centième	երկու հարիւրերորդ
le six cent soixante-quin-	վեց հարիւր եօթանասուն
zième	հինգերորդ
le millième	հազարերորդ
le dernier (իզ. la dernière)	վերջին
quel quantième ?	քանի՞երորդ

ԴԱՍՍԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ .
Դ Ո Ր Ծ Ա Ծ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

1.—Յրանսերէնի մէջ ամսուան օրերը կը նշ-
շանակուին բացարձակ թուականներով, բաց ի ամ-
սուն յէն, որու համար le premier կը գոր-
ծածուի, ինչպէս .

Le premier mai	Մայիս մէկին
le cinq, sept, vingt mai	» 5ին, 7ին, 20ին ևն.
le douze Janvier	Յունվար 12ին
Quel quantième avons-	
nous aujourd'hui ?	այսօր ամսուն քանի՞ն է
Aujourd'hui c'est le six	այսօր ամսուն վեցն է
c'est le onze Septembre	Սեպտեմբեր 11ն է

ԾԱՆՈԹ.—Onze, onzièmeն առաջ le յօդը չի կրճատուիր և
կ'ըսուի le onze, le onzième.

2.—Յրանսերէնի մէջ գահականերու, իշ-

խաններու, պապերու ևն. յատուկ անուններուն քանիերորդ ըլլալը ցոյց տալու համար փոխանակ դասական թուականի՝ բացարձակ թուական կը գործածուի, բացի առաջինէն, որու համար premier կը գործածուի, և կը դրուին յատուկ անունէն ետքը.

Louis quatorze (XIV) Լուի տասնեւչորսերորդ (ԺԴ.)
Charles douze (XII) Կարոլոս տասներկուերորդ (ԺԲ.)
Napoléon premier (I) Նաբոլէօն առաջին (Ա.)

ԲԱՅԱՌՈՒԹԻՒՆ.—Հետեւեալ երկու յատուկ անուններուն հետ հինգերորդ նշանակելու համար կը գործածուի quint փոխանակ cinqի, և միութեան դիմով մը կը միանայ յատուկ անունին հետ.

Charles-Quint Կարոլոս հինգերորդ (կայսր)
Sixte-Quint Սիքստոս հինգերորդ (պապ)

3.—Կոտորակի մասերը նշանակելու համար դասական թուականները կը գործածուին, ինչպէս.

un cinquième մէկ հինգերորդ
deux dixièmes երկու տասներորդ
trois huitièmes երեք ութերորդ

ԾԱՆՈԹ.—Միայն մէկ կէսի համար կ'ըսուի demi (իգ. demie), մէկ երրորդի համար un tiers և քառորդի համար un quart, ինչպէս.

un demi verre d'eau կէս գուլաթ ջուր
deux tiers de litre երկու երրորդ լիտր
trois quarts d'heure երեք քառորդ ժամ

Է.—Եթէ չափ, կշիռ ցուցնող գոյականներուն հետ ամբողջ թիւ և կոտորակ գտնուի միանգամայն, ֆրանսերէնի մէջ ամբողջ թիւը կը դըր-

ուի գոյականէն առաջ և կոտորակը գոյականէն ետքը et (եւ) շղկապով, այսինքն փոխանակ ըսուելու, օրինակի համար, 5 ու կէս ամիս, կ'ըսուի հինգ ամիս եւ կէս:

5.—Ժամերը և ժամերու մասերը կ'որոշուին հետեւեալ կերպով.

quelle heure est-il? Ժամը քանին է
il est deux heures Ժամը երկուքն է
à deux heures Ժամը երկուքին
il est trois heures et quart երեքը քառորդ անցեր է
à quatre heures et demie չորսուկէսին
il est cinq heures moins vingt. հինգին քսան կայ

6.—Դիտելի են նաեւ հետեւեալ կրկնական քուականները.

simple պարզ, մէկ հատ double կրկին
triple եռապատիկ quadruple քառապատիկ
décuple տասնապատիկ centuple հարիւրապատիկ են.

Բ Ա Ռ Ե Ր

Janvier	Յունվար	Dimanche	կիրակի
Février	Փետրվար	Lundi	երկուշաբթի
Mars	Մարտ	Mardi	երեքշաբթի
Avril	Ապրիլ	Mercredi	չորեքշաբթի
Mai	Մայիս	Jeudi	հինգշաբթի
Juin	Յունիս	Vendredi	ուրբաթ

Juillet Յուլիս	Samedi չարաթ
Août Օգոստոս	la classe դասը
Septembre Սեպտեմբեր	la partie մասը
Octobre Հոկտեմբեր	nous vivons կ'ապրինք
Novembre նոյեմբեր	le siècle դարը
Décembre դեկտեմբեր	le fromage պանիրը
la place տեղը, հրապարակը	parti (իզ. partie) մեկնած
en Janvier Յունվարին	l'exercice (ար.) հրահանգ,
au mois de Janvier Յուն-	վարժութիւն
	վար ամսոյ մէջ l'incendie (ար.) հրդեհը
détruisit կործանեց, քան-	à présent նիմայ
	դեց je crois կը կարծեմ
vieux ծեր	le volume հատորը

ԾԱՆՈԹ.—Ամիսներու և օրերու անունները արական են և ընդհանրապէս կը գործածուին առանց յօդի, բայց յօդ կ'առնեն, երբ իրենցմէ ետքը de նախադրուածութիւնով խնդիր մը դայ, ինչպէս. Le Février de l'année passée (անցեալ տարուան փետրվար ամիսը), Le Dimanche des Rameaux (Ծաղկադարդի կիրակին) ևն.

Վ. Ա. Բ. Ժ. Ո. Ի. Թ. Ի. Ի. Ն. Ն. Ե. Բ.

ՀՐԱՀԱՆԳ 36

Je suis dans ma vingt-cinquième année, — Hier c'était le six Mai, aujourd'hui c'est le sept. — Jean est le premier de sa classe. — Pierre est le neuvième, Paul est le dix-septième et Aram est le dernier. — Le pape Grégoire VII était l'ennemi de Henri IV. — Nous vivons dans le vingtième siècle. — Cet exercice est le vingt-sizième. — Louis XIV fut un grand roi. — Une minute est la soixantième partie d'une heure. —

Le mois est la douzième partie de l'année. — Janvier est le premier, Mai le cinquième et Décembre le dernier mois de l'année. — La semaine est la cinquante-deuxième partie de l'année. — Ma sœur est née le vingt-huit Juillet mil huit cent quatre-vingt-quinze. — J'ai acheté trois livres et démie de café et cinq livres et un quart de sucre. — Charles XII était roi de Suède. — Le 27 Septembre 1829 un grand incendie détruisit à Constantinople plus de 12,000 maisons.

ՀՐԱՀԱՆԳ 37

1.—Մէկ ժամը օրուան քսանհւնգրերորդ մասն է. — Եղբայրս իր կարգին տասնհւնգրերորդն է, հօրեղբօրորդիս Վահէ քսաներորդն է. — Փետրվար տարւոյն երկրորդ ամիսն է, Մարտ՝ երրորդը և Ապրիլ՝ չորրորդը. — Հայրս ծնաւ 1870 Օգոստոս 16ին, և մայրս 1874 Վր. — Հայրս ծնաւ 1870 Օգոստոս 16ին, և մայրս 1874 Սեպտեմբեր 5ին. — Մեծ հայրս նիմայ իր վաթսուն և ութերորդ տարիին մէջն է. — Դրացիիս եղբօրորդին 1905 Յուլիս 7ին մեռաւ. — Այսօր Յունվարի երկուքն է, և բէկ մէկն էր. —

2.—Մօրեղբայրս Բարիդ հասաւ 1848 Յունիս 17ին. — 6 1/2 լիտր կարագ և 1 1/4 լիտր պանիր գնեցինք. — Աղեքսանդր երկրորդ Ռուսիոյ կայսր էր. — Այս սեղանին վրայ 1 1/2 լիտր չաքար և 3/4 լիտր սուրճ կայ. — Լուի Տասնհւնգրերորդ 1793ին մեռաւ. — Հօրեղբօրս երկրորդ որդին 1910ին մեռաւ ի Լոնտոն 23 տարեկան հասակին մէջ. — Այսօր Օգոստոսի տասն է. — Ինը երեքին եռապատիկն է, իսկ չորս՝ երկուքին կրկինը. — Տարին մէկ դարուն հարիւրերորդ մասն է. —

ՀՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Quelle place as-tu ? J'ai la vingtième place.
 Quelle place a ton frère ? Il est le dix-septième de sa classe.
 Dans quelle classe est Vahé ? Il est en seconde.
 Quand êtes-vous arrivé ? Je suis arrivé le premier Juin.
 Quand avez-vous vu votre mère ? J'ai vu ma mère lundi soir, à six heures.
 Mademoiselle Sophie est-elle la première ou la deuxième ? Je crois qu'elle est la deuxième.
 Quel âge a-t-elle ? Elle a quinze ans.
 Dans quelle année est-elle née ? Elle est née en 1897.
 Dans quel mois ? Au mois de Mai.
 Quel jour ? Le onze.
 De qui parlez-vous ? Nous parlons de notre voisin.
 Quelle heure est-il ? Il est sept heures et quart ou sept heures et demie.
 A quelle heure êtes-vous parti ? Je suis parti à huit heures moins vingt.
 Quel quantième avons-nous aujourd'hui ? Nous avons le douze *համ* C'est le douze.
 Combien d'aunes voulez-vous ? Donnez-moi seize aunes et trois quarts.

Quel âge a votre grand-père ? Il a quatre-vingts ans, il est très vieux.
 Où est la seconde fille de votre frère ? Elle est au jardin, sous le quatrième arbre.
 Quel est le deuxième mois de l'année ? C'est Février, qui a 28 jours.
 Où avez-vous mis le quatrième volume des œuvres de Schiller ? J'ai mis le volume sur la troisième chaise, devant la deuxième fenêtre de votre chambre.
 Qui est cet homme ? Il est le premier marchand de notre ville.
 Auras-tu bientôt des œufs ? J'aurai beaucoup d'œufs le cinq du mois.
 Quand avez-vous acheté ces livres ? J'ai acheté ces livres le quinze Juin.

ԴԱՍ ԺԹ.

ՔՈՒԱԿԱՆ ԱՆՈՐՈՇ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

(ADJECTIFS NUMÉRAUX INDÉFINIS)

Այս ածականները, որոնցմէ ոմանք իբր դերանուն ալ կը գործածուին, միւս թուական ածականներուն պէս գոյականէն առաջ կը դրուին առանց յօդի, և հետեւեալներն են.

chaque (ար. և իգ.) իւրա- quelque } մը, քանի մը
քանիւր, մէն մի quelques }
tout, toute ամէն, բոլոր plusieurs (յի.) շատ
aucun, e } ոչ ոք, և ոչ մի divers, diverses { այլև
nul, nulle } différents, différentes { այլ,
certain, e, այսինչ զանազան
maint, mainte շատ մը, բա- quelconque (ար. և իգ.) որ
զուս և իցէ

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

chaque maison մէն մի տուն quelque argent քիչ մը դրամ
chaque enfant իւրաքան- quelques pommes քանի մը
ջիւր աղայ խնձոր
aucun pays ոչ մէկ երկիր plusieurs livres շատ մը
aucune femme ոչ մէկ կին գիրքեր
plusieurs femmes շատ nulle règle ոչ մէկ կանոն
մը կիներ divers moyens զանազան
certain livre զրքին մէկը միջոցներ
այսինչ գիրքը diverses maladies այլևայլ
certains mots քանի մը հիւանդութիւններ
բառեր différentes écoles զանազան
maint homme շատ մարդիկ դպրոցներ

ԴԻՏՈՂ. — Tout, toute ամեն, իւրաքանչիւր նշանակութեամբ,
գոյականէն առաջ կը գրուի առանց յօդի. toute ville ամեն քա-
ղաք, tout homme իւրաքանչիւր մարդ ևն, իսկ երբ թոյր նշանակէ
իր որոշած գոյականը յօդ, ստացական կամ ցուցական ածական
մը կ'առնէ. այսպէս. toute ville կը նշանակէ ամեն քաղաք, toute
la ville թոյր քաղաքը, tout homme ամեն մարդ, tous les hommes
թոյր մարդիկ ևն. Tout յարական յօքնակին է tous և իգական
յօքնակին toutes:

Toutով գոյականները կը հոլովուին պարզապէս toutէն առաջ
de և à նախագրութիւնները գրուելով:

Եզակի

Յոհնակի

Ուղ. հայց. — toute la ville tous les hommes
Սեռ. բաց. — de » » » de » » »
Տրակ. — à » » » à » » »

Nul և aucun եզակի են և իրերու ու անձերու հա-
մար կը գործածուին իրր բացասական ածական, առանց
հետ բայը միշտ ne կ'առնէ առանց pasի.

je n'ai aucun ami, ամենեւին բարեկամ մը չունիմ
tu n'as nulle envie բնաւ փափագ չունիս ևն.

Quelconque կը նշանակէ որ եւ իցե և գոյականէն
ետքը կը գրուի միշտ. un livre quelconque որ եւ իցե
գիրք մը, une plume quelconque ու եւ կ գրիչ մը:

Բ Ա Ռ Ե Ր

l'épine (իգ.) փուշը le nom անունը
la leçon դասը la chose իրը, բանը
la vie կեանքը l'animal (ար.) կենդանին
la forêt անտառը l'erreur (իգ.) սխալը, մոլո-
la nation ազգը բութիւնը
le paysan գիւղացին l'ennemi (ար.) թշնամին
la paysanne գիւղջկուհին rare հալուազիւտ
prêtez փոխ տուէք toujours միշտ
froid, froide ցուրտ, պաղ depuis ի վեր
mortel, elle մահկանացու paresseux ծոյլ

il aime *կը սիրէ* la famille *ընտանիքը*
rien *ոչինչ* l'affaire (իգ.) *գործը*
le nom *անունը* la beauté *գեղեցկութիւնը*
sujet *ենթակայ* la faute *սխալը*
l'exception (իգ.) *բացառութիւնը* le motif *պատճառը*

ՀՐԱՀԱՆԳ 28

Nulle rose n'est sans épines. — Notre maître de musique donne chaque jour six leçons. — Chaque élève a ses livres. — Il y a dans le jardin plusieurs personnes. — Dieu est le père de tous les hommes. — Toutes les fenêtres de cette chambre sont grandes. — Tous ces enfants sont paresseux. — Tout ce pays est pauvre. — Toute chose a son temps. — Je n'ai aucune nouvelle de mon frère. — Je connais quelques familles riches dans ce pays. — Nous avons reçu aujourd'hui plusieurs cadeaux et diverses lettres. — Plusieurs personnes ont le même nom. — Maint paysan est très pauvre. — On a parlé de différentes affaires. — Prêtez-moi quelques livres. — Nul homme n'est toujours heureux. — Mon père est malade depuis quelque temps. — Il y a quelques arbres devant la porte de notre église. — Certains amis de mon frère sont arrivés de Paris. — Nous avons vu aujourd'hui diverses personnes.

ՀՐԱՀԱՆԳ 29

1. — *Իւրաքանչիւր մարդ կեանքը կը սիրէ. — Շատ երկիրներ հոստ են. — Ձեր թարգմանութեան մէջ դա-*

նազան սխալներ ունիք. — Ձեր քոյրը բնաւ սխալ մը չունի. — Շատ կին իր տղան կորսնցուց. — Ամէն մարդ մոլորութեան ենթակայ է. — Եղբայրս քանի մը մատիտ գտաւ գարոյին սեղանին տակ. — Ամէն երկիր իր գեղեցկութիւնն ունի. — Ամէն անասուն մահկանացու է. — Բոլոր անասունները մահկանացու են. — Ամէն հայր իր տղան կը սիրէ. — Ամէն տղայ իր ծնողքը կը սիրէ. — Բոլոր այս աղջիկները իմ քոյրերս են. — Բան մը գտայ. — Բան մը չունիմ:

2. *Այս գեղեցիկ վարդը քանի մը փուշ ունի. — Այս մարդը իր բոլոր տղաքը կորսնցուց. — Առանց բացառութեան ոչ մէկ կանոն չկայ. — Այս ծաղիկները Եւրոպայի ամէն երկիրներուն մէջ կը գտնուին. — Այս քաղքին բոլոր տունները շատ մեծ են. — Այս տղան դա՛նազան հիւանդութիւններ ունեցաւ. — Վարդը զանազան դասեր ունինք. — Հազուադէպ է շատ մը բարեկամներ ունենալ. — Դու ամենեւին բարեկամ չունիս. — Քանի մը դահեկան փոխ տուէք այս աղքատ կնոջ. — Այս սենեակին և ոչ մէկ պատուհանը մեծ չէ:*

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Ai-je des fautes dans ma version? Oui, mon enfant, tu as plusieurs fautes.
Quelles sont les fautes? Les voici.
Qui a dit cela? Tous les enfants l'ont dit.
Où trouve-t-on cette fleur? On trouve cette fleur dans tous les pays du monde.
A qui sont ces maisons? Toutes ces maisons sont à mon oncle.

Quels motifs avez-vous eus? Nous avons eu divers motifs.

A-t-on toujours plusieurs amis? Non, c'est rare.

Qui a perdu son enfant? Mainte mère a perdu son enfant.

As-tu beaucoup de fautes? Non, je n'ai aucune faute.

L'homme est-il mortel? Tous les hommes sont mortels.

A-t-elle trouvé quelque chose? Oui, elle a trouvé une bourse

Les enfants ont-ils trouvé des fleurs? Oui, ils ont trouvé différentes fleurs.

Où as-tu été la semaine dernière? J'ai été dans plusieurs villes.

ԴԱՍ ԺԶ.

ՈՐԱԿԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

(ADJECTIFS QUALIFICATIFS)

Որակական ածականները անոնք են, որ գոյականին զանազան յատկութիւնները կը ցուցնեն, և ֆրանսերէնի մէջ ունին սեն, քիւ և աւսիճան:

Ա.—ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՍԵՌԸ

1.—Ընդհանուր կանոն.—Բոլոր որակական ածականները իգականի մէջ իրենց ծայրը համր Ե մը կ'առնեն, ինչպէս.

Petit իգ. petite պզտիկ haut իգ. haute բարձր

Grand իգ. grande մեծ laid » laide ազեղ

2.—Սակայն եթէ ածականը արականի մէջ համր Ե ուլ մը կը վերջաւորի արդէն, իգականի մէջ անփոփոխ կը մնայ, ինչպէս.

riche (ար. և իգ.) հարուստ jeune (ար. և իգ.) երիտասարդ
pauvre » » աղքատ facile » » » զիւրիւն

Սակայն կան ածականներ, որ իգականի մէջ իրենց ծայրը համր Ե մը առնելէ առաջ, ուրիշ փոփոխութիւններ ալ կը կրեն՝ հետեւեալ մասնաւոր կանոններուն համաձայն:

ՄԱՍՆԱԻՈՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

1.—El, eil և n վերջաւորող միավանկ ածականները իգականի մէջ իրենց վերջի ձայնաւորը կը կրկնեն և համր Ե մը կ'առնեն, ինչպէս.

cruel իգ. cruelle անգութ gros իգ. grosse հաստ

pareil » pareille նման sot » sottе անմիտ

bon » bonne բարի, լաւ gras » grasse գէր

2.—Արականի մէջ f վերջաւորող ածական-

ներուն քը իգականի մէջ *ve* կը փոխուի, ինչպէս.

actif իգ. *active* գործունեայ *neuf* իգ. *neuve* նոր
attentif իգ. *attentive* ու- *vif* իգ. *vive* աշխոյժ
շաղիբ

3.—Արականի մէջ *x* վերջաւորող ածականներուն ծայրի *x*ը իգականի մէջ *se* ի կը փոխուի՝ եթէ ածականը բաղմամբն է, իսկ *sse* ի կը փոխուի՝ եթէ միայնակ է, ինչպէս.

heureux իգ. *heureuse* եր- *faux* իգ. *fausse* սուտ, կեղծ
ջանիկ

4.—Արականի մէջ *er*, *et* և *cf* վերջաւորող ածականները իգականի մէջ իրենց վերջին վանկին *e* ին վրայ բուռ շնշ (accent grave) մը կ'առնեն, ինչպէս.

leger իգ. *legère* թեթեւ *cher* իգ. *chère* սիրելի
complet իգ. *complète* կա- *bref* իգ. *brève* կարճ
տարեալ

5.—Արականի մէջ *c* վերջաւորող ածականներուն *c* գիրը իգականի մէջ *que* ի կը փոխուի, ինչպէս.

public իգ. *publique* հաս- *turc* իգ. *turque* թուրք
բակայ

Միայն *blanc* ձերմակ, *franc* հաւատարմակ
sec չոր, իգականի մէջ կ'ըլլան *blanche*, *franche*
և *sèche*: իսկ *grec* յոյն, իգականի մէջ կ'ըլլայ
grecque.

6.—Վերոյիշեալ կանոններէն կը շարաւղին հետեւեալ ածականները, որոնց իգականները տարբեր կերպով կ'ըլլան.

<i>long</i> իգ. <i>longue</i> երկայն	<i>épais</i> իգ. <i>épaisse</i> թանձր
<i>aigu</i> » <i>aiguë</i> սուր	<i>frais</i> » <i>fraîche</i> թարմ
<i>contigu</i> » <i>contiguë</i> կից	<i>doux</i> » <i>douce</i> քաղցր
<i>ambigu</i> » <i>ambiguë</i> երկդիմի	<i>muet</i> » <i>muette</i> համբ
<i>bénin</i> » <i>bénigne</i> բարեմիտ	<i>malin</i> » <i>maligne</i> չար
<i>beau</i> » <i>belle</i> գեղեցիկ	<i>mou</i> » <i>molle</i> կակուղ
<i>nouveau</i> իգ. <i>nouvelle</i> նոր	<i>fou</i> » <i>folle</i> խենթ, ան-
<i>sujet</i> » <i>sujette</i> ենթակայ	միտ
<i>vieux</i> » <i>vieille</i> ծեր, հին	

ԴԻՏՈՂ.—*Beau, nouveau, fou, mou* և *vieux* ածականները առականի մէջ կ'ըլլան *bel, nouvel, fol, mol* և *vieil* երբ իրենցմէ ետքը ձայնաւորով կամ համբ *h* ու սկսող բառ մը գայ, ինչպէս.

<i>un nouvel ordre</i>	նոր հրաման մը
<i>un bel enfant</i>	գեղեցիկ տղայ մը
<i>un vieil ami</i>	հին բարեկամ մը
<i>un fol espoir</i>	անմիտ յոյս մը

Բ. ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՅՈՒՆԱԿԻՆ

1. — Ածականներու յորնակի ի կանոնը նոյնն է գոյականներու յորնակի կանոնին հետ, այսինքն ամէն ածական յորնակի կ'ըլլայ իր ծայրը *s* մը առնելով, ինչպէս.

Արախան		Իգախան	
Եղ.	Յոք.	Եղ.	Յոք.
grand	grands	grande	grandes
petit	petits	petite	petites
long	longs	longue	longues

2. — Եղակի մէջ s և x վերջաւորող ածա-
կանները յօքնակի մէջ անփոփոխ են.

un gros livre հասա գիրք deux gros livres երկու
մը հասա գիրք.
un homme heureux եր- des hommes heureux եր-
ջանիկ մարդ մը Զանիկ մարդիկ.

3. — Beau և nouveau արական յօքնակի
մէջ x կ'առնեն, փոխանակ s ի, ինչպէս.

les beaux arbres գեղեցիկ ծառերը
les nouveaux livres նոր գիրքերը

4. — Եղակի արականի մէջ al վերջաւորու-
թիւնը արական յօքնակի մէջ aux ի կը փոխուի,
ինչպէս.

un homme loyal պար- des hommes loyaux պար-
կեշտ մարդ մը, կեշտ մարդիկ

Գ. ԱՇԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ամէն որակական ածական սեռով և քիւով
կը համաձայնի իր գոյականին հետ, ինչպէս.

un grand livre մեծ գիրք une grande maison մեծ
մը տուն մը

ces livres sont grands, ces maisons sont grandes
այս գիրքերը մեծ են այս տունները մեծ են.
un père heureux եր- une mère heureuse երջա-
ջանիկ հայր մը նիկ մայր մը
mes frères sont heureux mes sœurs sont heureuses
եղբայրներս երջանիկ են քոյրերս երջանիկ են:

Բ Ա Ռ Ա Գ Ի Տ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

la médecine գեղը	la dent ակռան
la gloire փառքը	l'ivoire փղոսկրը
la justice արդարութիւնը	la paix խաղաղութիւնը
la violette մանիշակը	la montagne լեռը
la robe չրջագետարը	l'ordre (ար.) հրամանը
amer, amère դառն	l'âme (իգ.) հոգին
aimable սիրելի	cher, -ère սիրելի
précieux, -se թանկագին	obéissant, -te հնազանդ
le doigt մատը	passager, -ère անցաւոր
la ligne գիծը	la main ձեռքը
la route ճամբան	le camarade ընկերը
l'histoire (իգ.) պատմութիւն	le cheveu մազը
le village գիւղը	amusant, -te զուարճալի
royal արքունի	le médecin բժիշկը
muet, համր	l'éléphant (ար.) փիղը
courbe կոր, ծուռ	l'oie (իգ.) սագը
dangereux, -se վտանգաւոր	l'étoffe (իգ.) կերպասը
la mort մահը	commence կը սկսի
depuis... ի վեր	le perroquet թռչնակը
las, -sse յոգնած	comme պէս
profond, -de խորունկ	rouge կարմիր
rond, -de կլոր	

Վ.Ս.Ր.Ժ.ՈՒԹ.Ի.Ի.Ն.Ե.Ն.Ր

ՀԲԱ.ՀԱՆԳ. 30

1.— Cet arbre est très gros. — Voici deux gros arbres.— Ma plume n'est pas grosse.— La médecine n'était pas bonne, elle était très amère.— Nos voisins sont heureux.— Nos cousines ne sont pas heureuses.— Cette femme est très malheureuse.— Je ne suis pas malheureux, je ne suis pas malade.— La gloire de Socrate est immortelle. — Vous seriez aimables, si vous étiez appliqués.— Voici une jolie maison; elle est encore neuve. — Vos habits ne sont pas neufs.— Les cinq doigts de la main ne sont pas égaux. — Ces lignes ne sont pas égales. — Votre camarade est un garçon très loyal. — Tous les marchands de cette ville sont loyaux. — Voici une fille loyale.— La route est longue.— Ma sœur a les cheveux longs.— Ces filles sont très obéissantes et très aimables.— Ces fruits sont très doux, mais cette eau n'est pas douce.

2.— L'église de ce village est très vieille.— Les chevaux du médecin sont vieux.— Cet homme est un vieil ami de mon oncle.— Les châteaux royaux sont très beaux.— Ces fleurs ne sont-elles pas belles? — Quel bel enfant! — Les dents de l'éléphant sont longues et blanches.— L'ivoire est blanc.— La petite fille de notre voisin est muette.— Tous les élèves de cette classe sont paresseux.— J'avais une oie grosse et grasse.— La justice est la mère de la

paix publique.— Les maladies aiguës sont très dangereuses.— Mon frère a acheté un chapeau mou.— Ces chambres sont contiguës.— Cette étoffe est très molle.— J'ai de l'eau fraîche et douce.— Cette petite fille est très jolie, mais elle est très sotte.— Cette leçon est difficile et très longue.— La nouvelle de la mort du roi est fausse.— Tes gants sont très épais.— Cette robe n'est pas assez épaisse.— Les nouveaux élèves sont appliqués.— Le nouvel an commence le premier Janvier.— As-tu une livre turque?— L'histoire grecque est très amusante.— Les nuits de Décembre sont très longues.— J'ai lu les œuvres complètes de Victor Hugo.

ՀԲԱ.ՀԱՆԳ. 31

1. — Այս վարդը գեղեցիկ է, այս մանիշակներն ալ գեղեցիկ են. — Հօրեղբորաղջիկս չորս տարի է ի վեր համր է. — Այս պարտէզին ծառերը շատ հին են. — Մարդուն կեանքը ծաղիկի մը պէս անցաւոր է. — Բարեկամս գեղեցիկ թռչուն մը ունի. — Քոյրս շատ թանկագին հերմակ չըջագգեստ մը գնեց. — Այս խնձորներն անուշ են. — Ձեր դպրոցին պատուհանները մեծ ու բարձր են. — Պարտէզին դուռը շատ ցած է. — Քոյրդ շատ դազանապահ պղտիկ աղջիկ մըն է. — Շատ յոգնած ենք. — Ձեր մայրը յոգնած չէր. — Այս պատմութիւնը շատ կարճ է. — Այս համբան վաանգաւոր է. — Քրոջս դեղը շատ թեթեւ ու անուշ է. —

2. — Այս բարձր լեռները կը ճանչնաք. — Բարիկ

մեծ ու գեղեցիկ քաղաք մըն է. — Եղբորմէս երկայն համակ մը ընդունեցայ. — Վաղը նոր զգեստ մը պիտի ունենամ. — Ռուսիա մեծ երկիր մըն է. — Այս կարմիր վարդը որո՞ւնն է. — Այս տունին խոհանոցը բաւական ընդարձակ է, բայց պարտէզը ընդարձակ չէ. — Նոր վերարկուիս գրպանները չափ խորունկ են. — Յունիսի ցերեկները (օրերը) երկայն և գիշերները կարճ են. — Այս աթոռները ցած են. — Մեր սեղանը կոր է. — Ճերմակ ձեռնոցներս նոր չեն. — Բոլոր այս պատուները անուշ են. — Այս ծառերուն տերեւները չոր են. — Զգեստներս չոր չեն. — Ահա կարճ ու գեղեցիկ պատմութիւն մը:

ԴԱՍ ԺԷ.

ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԻՐՔԸ

Պրանսերէնի մէջ ածականները, պարագային համեմատ, երբեմն գոյականէն առաջ կը դրուին և երբեմն ետքը: Սովորաբար գոյականէն ետքը կը դրուին՝ երբ գոյականը միավանկ է: Այսու հանդերձ պէտք է ուշադրութիւն ընել հետեւեալ կանոններուն.

Ա.—Ընդհանրապէս գոյականէն ետքը կը դրուին՝

1.—Այն ածականները որոնք գոյն, արտաքին ձեւ, հոտ, ճաշակ կը ցուցնեն, ինչպէս.

une robe blanche	ճերմակ շրջագգեստ մը
du papier blanc	ճերմակ թուղթ
du drap bleu	կապոյտ ասուի
une table ronde	կոր սեղան մը
un fruit amer	դառն պտուղ մը
de l'eau chaude	տաք ջուր
du lait aigre	թթուած կաթ

2.—Այն ածականները, որոնք աղդ կը ցուցնեն, ինչպէս.

la langue arménienne	հայերէն լեզուն
un soldat turc	թուրք զինուոր մը
une ville française	ֆրանսական քաղաք մը
une chanson anglaise	անգլիական երգ մը

3.—Al, el, il, ile, if, able, ible, ic կամ ique, ule և eux վերջաւորող ածականներու մեծ մասը, ինչպէս.

un homme loyal	պատուաւոր մարդ մը
un animal cruel	անգութ կենդանի մը
une leçon facile	դիւրին դաս մը
un enfant actif	գործունեայ տղայ մը
un insecte nuisible	փնասակար միջատ մը
une école publique	հասարակաց դպրոց մը

ԴԻՏՈՂ.—Այս կարգի ածականներու դործածութիւնը սակայն չափ փոփոխական է և այդ մասին պէտք է ուշ դնել քիչ մը ետքը դրուած Դ. հատուածին.

4.—Այն ընդունելութիւնները (participe), որոնք իբր ածական գործածուած են, ինչպէս .

un livre amusant զուարճալի գիրք մը
une fille chérie սիրեցեալ աղջիկ մը
une histoire étonnante զարմանալի պատմութիւն մը

5.—Վերջապէս այն բաղմամբանկ ածականները, որոնցմէ առաջ մակբայ մը կայ, ինչպէս նաև բոլոր անոնք, որ ունեն կանգիւր մը ունին իրենց հետ, ինչպէս .

un homme très célèbre շատ հռչակաւոր մարդ մը
un chien fidèle à son maître իր տիրոջ հաւատարիմ շուն մը

Բ.— Գոյականէն առաջ կը դրուին ընդհանրապէս բոլոր այն միավանկ և երկվանկ ածականները, որոնք նախորդ կանոններէն դուրս են : Ասոնց գլխաւորները հետևեւեալներն են .

beau, belle գեղեցիկ méchant չար
bon, bonne բարի, լաւ meilleur լաւագոյն
grand մեծ petit փոքր
gros, -sse գէշ, թանձր sot, sott անմիտ
jeune երիտասարդ, դեռատի vaste ընդարձակ
joli սիրուն vieux, vieille ծեր, հին
mauvais գէշ vilain ագեղ, անշահ
vrai ճշմարիտ

ԾԱՆՈԹ.— Պէտք է գիտել որ, անորոշ մտքով առնուած դոյականները, երբ իրենցմէ առաջ ածական մը ունին, փոխանակ du, de l', de la, des մասնական յօդերուն, պարզապէս de կ'առնեն միայն ամէն սեռի և ամէն թիւի համար, ինչպէս .

du vin գինի de bon vin լաւ գինի
de la viande միս de mauvaise viande գէշ միս
des arbres ծառեր de grands arbres մեծ ծառեր

Այս կանոնէն կը զարտողին ածականէ մը և գոյականէ մը կազմուած բաղադրեալ գոյականները, որոնք միանալով մասնաւոր նշանակութիւն մը ունին և ասոնք, իբր պարզ գոյականներ, սովորական մասնական յօդ կ'առնեն, ինչպէս .

des jeunes gens երիտասարդներ
des petits pois ոլուններ
du bon sens ողջմտութիւն

Գ.— Շատ մը ածականներ, պարագային համեմատ, արտասանութեան քաղցրութեան համար կամ երբ ուղուի ածականին նշանակութիւնը աւելի շեշտել, կրնան գոյականէն առաջ կամ ետքը դրուիլ, ինչպէս .

un enfant malheureux գեղաղբութեան մէջ զրուհուող աղայ մը :
le malheureux enfant գեղաղբ տղան .
une vérité affreuse սոսկալի ճշմարտութիւն մը .
l'affreuse vérité տհարկու ճշմարտութիւնը

1. — Մասնաւորապէս գոյականէն ետքը
գրուող ածականներ կան, որոնք սովորաբար առաջ
կը գրուին, երբ որոշեալ յօդ կամ ցուցական
ածական մը ունին, ինչպէս .

cette affligeante nouvelle այս ցաւալի լուրը քաղքին
se répandit dans la ville մէջ տարածուեցաւ .

2. — Այս տեսակ ածականները ընդհանրա-
պէս գոյականէն առաջ կը գրուին՝ երբ այլա-
բանօրէն առնուած են, իսկ ետքը կը գրուին՝
երբ իրենց իսկական նշանակութեամբ գործած-
ուած են, ինչպէս .

une tendre amitié	անուշ բարեկամութիւն մը
une viande tendre	կակուղ միս մը
un pauvre enfant	խեղճ տղայ մը
un enfant pauvre	աղքատ տղայ մը
un profond silence	խոր լուսթիւն մը
un fossé profond	խորունկ փոս մը
un riche habit	ճոխ զգեստ մը
un homme riche	հարուստ մարդ մը

Առաջին օրինակներուն մէջ tendre, pauvre,
profond, riche ածականները այլաբանօրէն առ-
նուած ըլլալով՝ գոյականէն առաջ գրուած են,
իսկ երկրորդ օրինակներուն մէջ իրենց իսկական
նշանակութեամբ գործածուած ըլլալով՝ ետքը
գրուած են .

3. — Կարգ մը ածականներ ալ գոյականէն
առաջ կամ ետքը գրուելով՝ իրենց նշանակու-
թիւնը կը փոխեն, ինչպէս .

mon cher ami	սիրելի բարեկամս
un livre cher	սուղ գիրք մը
un brave homme	ազնիւ մարդ մը
un homme brave	քաջ մարդ մը
une honnête femme	պարկեշտ կին մը
une femme honnête	բարեկիրթ կին մը
la dernière année	վերջին տարին
l'année dernière	անցեալ տարի
une fausse clef	կեղծ բանալի մը
une clef fausse	սխալ բանալի մը

Դիտող.— Ածականներու դիրքին նկատմամբ ցոյց տրուած բո-
լոր այս կանոնները, սակայն, պարզ ծանօթութիւններ ըլլալով
միայն, վարժութեամբ միայն կարելի է անոնց յարմար և ճիշդ
գործածութեանը տիրանալ :

Բ Ա Ռ Ե Ր

les gens	մարդիկ, անձեր	agréable	ախորժելի
le malheur	դժբախտութիւնը	désagréable	անախորժ
le lis	շուշանը	noire	սև
le navire	նաւը	vert,-te	կանաչ
américain,-e	ամերիկեան,	vertueux,-se	առաքինի
	ամերիկացի	laborieux,-se	աշխատասէր
instructif,-ive	կրթիչ	aveugle	կոյր
facile	դիւրին	court,-te	կարճ
difficile	դժուար	mort,-te	մեռած
simple	պարզ	modeste	համեստ
la nature	բնութիւնը	le parapluie	հովանոցը
la langue	լեզուն	français,-se	ֆրանսական
nuisible	ֆրասակար		ֆրանսացի
le serin	դեղձանիկը	la guêpe	պիծակը
élevé,-ée	բարձր	anglais,-se	անգղիական
raconté	պատմած		անգղիացի

le vent հովր
au contraire ընդհակառակն
allemand,-de գերմանա-
կան, գերմանացի

Վ Ա Ր Ժ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ե Ն Ր

ՀՐԱՀԱՆԳ 32

1.— J'ai des raisins doux.— Cette pomme est très douce.— Ces jeunes gens (jeune homme և յոթնակին) sont laborieux.— La couleur verte est la couleur de la nature.— Notre voisin a un habit bleu et un parapluie rouge.— Voici une jeune fille aveugle. Voulez-vous du lait aigre?— Elle a reçu une lettre amusante de sa vieille cousine.— Le mois dernier mon frère était à Londres.— Avez-vous de la bonne encre noire?— Aimez-vous la langue française?— J'aime beaucoup la musique italienne.—

2.— Voici deux mètres de drap vert et quatre mètres de drap noir.— Les soldats turcs sont très braves.— Donnez un peu de fruit à ce brave homme. Un été sec est très nuisible aux plantes.— Mon maître de musique est un homme très agréable.— Voilà les grands navires américains.— Le vrai malheur est aussi rare que le vrai bonheur.— Les serins sont de beaux petits oiseaux.— J'aime les jeunes filles douces, simples et modestes.— Le lis est une belle fleur blanche.

ՀՐԱՀԱՆԳ 33

1.— Հօրաքոյրս առաքինի կին մըն է և շատ դործունեայ ու աշխատասէր է.— Պեարոս ուշադիր տղայ մըն է, իսկ իր փոքր եղբայրը՝ Վահէ շատ ծոյլ է.— Վարդն ու չուշանը շատ գեղեցիկ ծաղիկներ են.— Պիծակը մնասակար միջատ մըն է.— Փոքր գիւղերը և մեծ քաղաքները կը սիրեմ.— Կը սիրեմ նաեւ կապոյտ երկինքը, կանաչ դաշտերը, բարձր ծառերն ու ձին զդեակները.— Պրոնսերէն լեզուն շատ դժուար է, բայց շատ

ալ գեղեցիկ է.— Այս խաղողները հասուն են, բայց այս տանձները բաւական հասուն ու անուշ չեն:

2.— Երէկ դիւրին թարգմանութիւն մը տնէինք, բայց մեր վաղուան դասը շատ դժուար է.— Անգղերէն լեզուն գիտէք.— Իտալական երաժշտութիւնը շատ ախորժելի է.— Մեր դասատուն երէկ շատ կրթիչ պատմութիւն մը պատմեց (պատմած ունի).— Ահա՛ թանկագին զլխարկ մը. չորս հարիւր դանկան կ'արժէ.— Աղէկ գինի ու աղէկ հաց ունինք.— Ձեր եղբայրը գեղեցիկ թուղթ ու լաւ մեղան ունի.— Այս պարտէզին ծառերը շատ բարձր ու շատ գեղեցիկ են.— Սիրելի եղբայրս շատ հիւանդ է.— Ահա՛ սուղ գիրք մը.— Մեծ մարդիկ հաղուազիւտ են.— Այս ծառը անցեալ տարի դեռ շատ փոքր էր.— Այսօր հովր շատ մեղմ է.

ԴԱՍ ԺԸ.

ԱՄԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 1.

Պրոնսերէնի մէջ ածականներու աւսիճանը կամ բարդասական ձեւը կը կազմուի բարդասականի (բարձր աստիճան) համար ածականէն առաջ plus (աւելի) և գերադրականի (բարձրագոյն աստիճան) համար le plus իգ. la plus (ամենէն) դրուելով, ինչպէս.

COMPARATIF — ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ

grand մեծ, plus grand	} աւելի մեծ
իգ. grande plus grande	

beau գեղեցիկ plus beau
իգ. belle plus belle } աւելի գեղեցիկ

SUPERLATIF — ԳԵՐՍԱԴՐԱԿԱՆ

le plus grand } մեծագոյնը, ամենէն մեծը
la plus grande }
le plus beau } գեղեցկագոյնը, ամենէն
la plus belle } գեղեցիկը

Sage ար. և իգ. իմաստուն. — Plus sage, աւելի իմաստուն, և la plus sage, ամենէն իմաստունը:

Haut, իգ. haute, բարձր. — Plus haut կամ haute աւելի բարձր և le plus haut կամ la plus haute, բարձրագոյնը, ամենէն բարձրը:

Doux, իգ. douce, քաղցր. — Plus doux կամ douce, աւելի քաղցր, և le plus doux կամ la plus douce, ամենէն քաղցրը:

ԴԻՏՈՂ. — Գերադրականը իրմէ առաջ ստացական ածական մը ունեցած ասոնն՝ որոշեալ յօդը զանց կ'առնուի, ինչպէս. Mon plus jeune frère, ամենէն պզտիկ եղբայրս:

307 ՈՒԱԾ 2.

Վերոյիշեալ բարձրագոյն աստիճաններէն զատ՝ փրաններէնի մէջ կայ նաեւ նուազութեան աստիճան մը, որ կը կազմուի ածականէն առաջ moins (պակաս, նուազ) կամ le moins, իգ. la moins (նուազագոյնը, ամենէն նուազը) գրուելով, ինչպէս.

Laid իգ. laide ագեղ, moins laid կամ laide, նուազ ագեղ, le moins laid կամ la moins laide, ամենէն քիչ, նուազագոյն ագեղը.

Paresseux, իգ. paresseuse ծոյլ, moins paresseux

կամ paresseuse, նուազ ծոյլ. le moins paresseux կամ la moins paresseuse, ամենէն քիչ ծոյլը:

307 ՈՒԱԾ 3.

Հետեւեալ ածականներու բաղդատական և գերադրական ձեւերը անկանոն են.

Bon իգ. bonne լաւ, բարի, meilleur, meilleure լաւագոյն (փոխանակ plus bon կամ plus bonne ի) le meilleur, la meilleure լաւագոյնը (փոխանակ le plus bon, la plus bonne ի):

Mauvais, իգ. mauvaise (յոռի, վատ նշանակութեամբ) pire (ար. և իգ.) աւելի յոռի (փոխանակ plus mauvais կամ plus mauvaise ի), le pire, la pire յոռեգոյնը, վատթարագոյնը (փոխանակ le plus mauvais, la plus mauvaise ի):

Petit, իգ. petite (նուազ նշանակութեամբ) moindre (ար. և իգ.) աւելի քիչ, (փոխանակ plus petit կամ plus petit ի) le moindre, la moindre նուազագոյնը, ամենէն քիչը (փոխանակ le plus petit կամ la plus petite ի):

ԴԻՏՈՂ. — Այս վերջին երկու ածականները սակայն, երբ իրենց բո՛ւն նշանակութեամբ գործածուած են (գեշ և փոխ), սովորական կանոնի համեմատ plus ու և le plus ու բաղդատական կամ գերադրական կ'ըլլան:

307 ՈՒԱԾ 4.

Հաւասար չափ ցոյց տալու համար ածականէն առաջ aussi և ետքը que կը գրուի, ինչպէս.

Il est aussi grand que mon frère եղբորս հօր մեծ է.
Je suis aussi fatigué que vous ձեզի հօր յոգնած եմ.

Բ Ա Ռ Ա Գ Ի Տ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

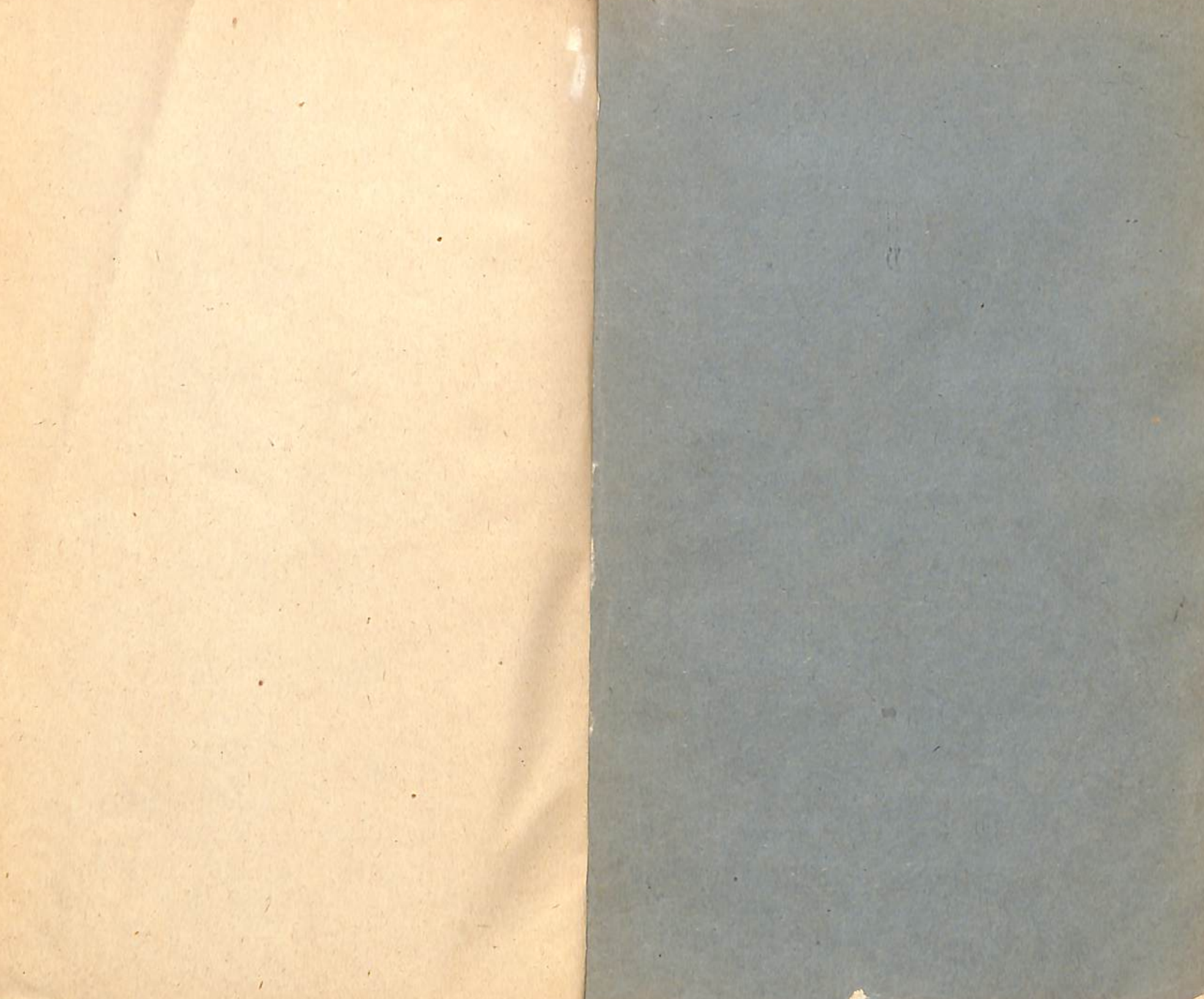
L'abeille իգ. մեղուհ	fidèle հաւատարիմ
le matin առաւօտը	utile օգտակար
le soir իրիկունը	fertile բարեբեր
l'air ար. օդը	fort, forte զօրաւոր
le métal մետաղը	pesant, -le ծանր
la nature բնութիւնը	peuplé, -ée բազմամարդ
la bière գարեջուրը	encore սակաւին, ալ,
le ver à soie չերամբ	դարձեալ
l'art ար. արուեստը	toujours միշտ
le fou յիմարը	ainé-ée անդրանիկ, երէց
quelquefois երբեմն	simple պարզ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 34

1.— L'Europe est plus petite que l'Asie.— La France est plus fertile que l'Allemagne.— L'abeille est l'insecte le plus utile.— Le sage est plus heureux que le fou.— L'or est le métal le plus pesant.— Ta robe est moins belle que la robe de ta sœur.— Mon voisin est un homme très fort, mais sa sœur n'est pas aussi forte que lui.— Son frère aîné est encore plus fort, mais son plus jeune frère est le plus fort.— Le chien est le plus fidèle de tous les animaux.

2.— Le cheval est moins haut que le chameau. Pendant l'hiver, les nuits sont plus longues que les jours.— Les chats sont moins fidèles que les chiens. Ces pommes sont meilleures que ces poires.— Mon frère est le meilleur élève de la classe.— Paris et Londres sont les villes les plus grandes et les plus peuplées de l'Europe.— Le vin est plus utile que la bière, mais l'eau est la plus utile.

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ

Զաֆևաֆնդար թիւ 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առանց ուսուցչի կարգալ, գրել, և խօսիլ	
Դաղ. Անգղ. և Գերմ. լեզուները	
Յրանա. լեզու. Էմիլ-Օդո-Փերզեան, Լնթացք	
Յրանա. լեզուի	
Ա. Մաս, Քերական-Լնթերցարան	1.50
Բ. » Բառագիտութիւն, բառական թարգմ., և քերականութիւն	4.—
Գ. » Թարգմ., հրահանգ և քերականթ.	6.—
Դ. » Լրացուցիչ մասը	8.—
Նոյնին բանալին	5.—
Անգղ. լեզու, Մուրատեան, Առաջնորդ Անգղ. լեզ.	
Ընթերց. և թրգմ. Ա. մաս	3.—
Նոյնին Բ. մասը	5.—
Գերմ. լեզու Յ. Կ. Պ. գործնական ընթացք Գերմ. լեզուի I մաս	5.—
Քերականութիւն Դաղ. լեզ. Թօփճեան	5.—
Քերականթ. Յրանա. Լեզուի ըստ Օլէնտորֆի	10.—

Քիչ օրէն մամուլ պիտի յանձնուին

Առաջնորդ Վանառականութեան

I Առաջնորդական Նամականի Հայ., Դաղ., Անգղ. և Գերմ. լեզուի:

II Տոմարակալութիւն և առեւտրական գիտելիք:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0230548

